

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9, člana 14 stav 2, člana 89 stav 6, člana 90 stav 6, člana 91 stav 7, član 92 i člana 93 stav 3 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG”, br. 30/12, 30/17 i 82/20), uz prethodnu saglasnost Ministarstva kapitalnih investicija, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

P R A V I L N I K O USLOVIMA I NAČINU UPOTREBE PADOBRANA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet i primjena

Član 1

- (1) Ovim pravilnikom utvrđuju se način, pravila i postupci letenja padobranom i izvođenja padobranskih skokova, upotrebe i održavanja padobrana, uslovi u pogledu stručne spreme, radnog iskustva, stručne osposobljenosti lica koje upravlja padobranom (u daljem tekstu: padobranac), način izdavanja, obnavljanja i produžavanja dozvole i ovlašćenja padobranca, vrijeme na koje se izdaje dozvola, vrijeme na koje važi ovlašćenje, uslovi pod kojima se mijenja, ukida ili privremeno ukida dozvola, uslovi pod kojima se ukida ili privremeno ukida ovlašćenje, obrazac dozvole, uslovi i način sticanja potvrde pakera padobrana, bliži uslovi u pogledu kadra i opreme koje treba da ispunjava organizacija za sprovođenje obuke i ispita za sticanje dozvole i ovlašćenja padobranaca, bliži uslovi pod kojima se izdaje, mijenja, ukida ili privremeno ukida Ovlašćenje organizacije za obuku padobranaca, vrijeme na koje se izdaje Ovlašćenje organizacije za obuku, obrazac Ovlašćenja organizacije za obuku, sadržina programa za stručno osposobljavanje i način stručnog osposobljavanja padobranaca, način polaganja stručnog ispita padobranaca, bliži uslovi u pogledu stručne spreme i iskustva koje treba da ispunjava ispitivač, način priznavanja obuka i zvanja stečenih u vojnoj službi, kao i uslovi i način priznavanja dozvola i ovlašćenja stečenih u inostranstvu.
- (2) Odredbe ovog pravilnika primjenjuju se na padobrane namijenjene za izvođenje padobranskih skokova i skokova u cilju spašavanja članova posade vazduhoplova.
- (3) Odredbe ovog pravilnika ne primjenjuju se na padobranske skokove koji se izvode za potrebe Vojske Crne Gore i organa državne uprave nadležnog za unutrašnje poslove.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **aktiviranje padobrana** je radnja kojom započinje proces otvaranja padobrana;
- 2) **dnevni skok** je skok padobranom izveden u periodu od pola sata prije izlaska sunca do pola sata poslije zalaska sunca;
- 3) **dozvola padobranca** je dokument kojim se potvrđuje stručna osposobljenost za izvođenje padobranskog skoka, izdat od strane Agencije za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija);
- 4) **doskočište** je prostor za sigurno prizemljenje padobranaca, odgovarajućeg prečnika, bez prepreka i obilježen propisanom signalizacijom;
- 5) **glavni paker padobrana (Master Parachute rigger)** je lice osposobljeno za pakovanje, održavanje, tehnički pregled i veće popravke padobrana i sistema veza;
- 6) **kandidat** je podnosilac zahtjeva za sticanje dozvole padobranca, odgovarajućeg ovlašćenja padobranca ili odobrenja ispitivača;
- 7) **komplet padobrana** je kombinacija glavnog i rezervnog padobrana s jednim sistemom veza sa mehanizmom za otvaranje glavnog i rezervnog padobrana;
- 8) **noćni skok** je skok padobranom izveden u periodu koji počinje pola sata poslije zalaska sunca a završava se najkasnije pola sata prije izlaska sunca;
- 9) **ovlašćenje** je dokaz o dodatnoj osposobljenosti padobranca, koje se upisuje u dozvolu padobranca;
- 10) **organizator padobranskih skokova** je fizičko ili pravno lice koje posjeduje Ovlašćenje organizacije za obuku padobranaca;
- 11) **padobran** je naprava bez motornog pogona, uglavnom izrađena od tkanine, koja se koristi za usporavanje slobodnog pada ili prebrze vožnje;
- 12) **padobran za spašavanje** je padobran namijenjen spašavanju članova posade vazduhoplova;
- 13) **padobranac** je imalac dozvole padobranca koji izvodi skokove padobranom iz vazduhoplova;
- 14) **padobranac-učenik** je lice koje se u organizaciji za obuku padobranaca obučava za sticanje dozvole padobranca;
- 15) **padobranski automat** je tehnička naprava koja služi za aktiviranje padobrana bez uticaja lica koje padobran koristi;
- 16) **padobranski skok** je skok iz vazduhoplova koji izvodi padobranac ili padobranac-učenik;
- 17) **provjera stručnosti** je provjera koja se sprovodi radi produženja ili obnove roka važenja ovlašćenja, kao i radi sticanja dozvole ili ovlašćenja na osnovu strane dozvole i ovlašćenja;
- 18) **potvrda paker padobrana** je dokument koji izdaje Agencija ili nadležno tijelo države članice FAI, kojim se potvrđuje stručna osposobljenost lica za pakovanje, održavanje, tehnički pregled i popravke padobrana i sistema veza;
- 19) **rezervni padobran** je padobran koji padobranac koristi u slučaju otkaza glavnog padobrana;
- 20) **rukovodilac osposobljavanja** je lice određeno od strane organizacije za osposobljavanje koje je odgovorno da se osposobljavanje realizuje u skladu sa izdatim Ovlašćenjem o osposobljenosti organizacije;
- 21) **rukovodilac skakanja** je lice odgovorno za pripremu i rukovođenje organizovanog skakanja padobranom;
- 22) **raker padobrana (parachute rigger)** je lice osposobljeno za pakovanje, održavanje, tehnički pregled i manje popravke padobrana i sistema veza;
- 23) **tandem padobranac** je padobranac koji u svoju dozvolu ima upisano važeće ovlašćenje tandem padobranca;
- 24) **tandem padobran** je padobran posebno konstruisan za istovremeno skakanje dvije osobe (tandem pilot i tandem putnik), gdje tandem padobranac i tandem putnik koriste jedan glavni i rezervni padobran i pri čemu tandem putnik koristi poseban sistem veza kojim je pričvršćen za sistem veza tandem padobranca;

- 25) **tandem putnik** je lice koje u ulozi putnika učestvuje u izvođenju skoka tandem padobranom;
- 26) **vanaerodromski skok** je skok padobranom koji se izvodi na površine izvan aerodroma ili registrovane površine za polijetanje i slijetanje.

Skraćenice

Član 3

Skraćenice koje se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **AAD** (Automatic Activation Device) je padobranski automat;
- 2) **AC** (Accuracy) je padobranska disciplina skoka padobranom na cilj;
- 3) **AFF** (Accelerated Free Fall) je način osposobljavanja kada padobranac-učenik od prvog skoka izvodi skokove na slobodno uz pomoć jednog ili dva AFF instruktora padobranstva;
- 4) **AGL** (Above Ground Level) je visina iznad površine terena;
- 5) **CF (Canopy Formation)** – grupne figure kupolama su padobranska disciplina koja se odvija tokom leta pod kupolom padobrana kada padobranci kupolama formiraju određene figure;
- 6) **CP (Canopy Piloting)** – upravljanje kupolama visokih performansi je padobranska disciplina koja se odvija pod kupolom padobrana. Padobranom visokih performansi smatraju se svi padobranci kojima je specifično opterećenje kupole veće od 60 N/m²,
- 7) **FAI (Fédération Aéronautique Internationale)** je međunarodna, neprofitna, nevladina organizacija čiji je cilj razvoj sportskog vazduhoplovstva i astronautike;
- 8) **FF (Free Fly)** – slobodni stil je padobranska disciplina koja se odvija u slobodnom padu tokom kojeg padobranac različitim položajima tijela izvodi određene figure i pokrete u sve tri dimenzije. Ovom definicijom obuhvaćeni su i individualni skokovi slobodnim stilom (Free Style);
- 9) **MSL** (Main Sea Level) je srednji nivo mora
- 10) **SS (Skysurfing)** – skok padobranom s daskom za surfovanje je individualna padobranska disciplina koja se odvija u slobodnom padu pri čemu padobranac koristi dasku za surfovanje posebno prilagođenu za izvođenje skokova padobranom; i
- 11) **WS (Wing Suit)** je padobranska disciplina kod koje se tokom slobodnog pada koristi posebno odijelo koje znatno mijenja aerodinamičke karakteristike tijela i omogućava značajno smanjenje vertikalne i povećanje horizontalne brzine padobranca.

II. USLOVI ZA IZVOĐENJE PADOBRANSKOG SKOKA

Izvođenje padobranskog skoka

Član 4

- (1) Padobranske skokove u Crnoj Gori može da izvodi lice koje posjeduje dozvolu padobranca ili autorizaciju padobranca-učenika.
- (2) Padobranski skok može da se izvodi samo iz vazduhoplova koji ispunjava uslove za izvođenje operacija u cilju iskakanja padobranaca, u skladu sa posebnim propisom.
- (3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, padobranski skok može da izvodi lice koje ne posjeduje dozvolu padobranca ukoliko koristi padobran u cilju spašavanja.

Skorašnje iskustvo

Član 5

- (1) Padobranac može da koristi prava dodijeljena dozvolom padobranca ako je u posljednjih 24 mjeseca ostvario najmanje 10 skokova padobranom.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako padobranac u posljednjih 24 mjeseca nije ostvario najmanje 10 skokova padobranom, prije korišćenja prava dodijeljenih dozvolom padobranca mora da izvede najmanje jedan skok pod nadzorom instruktora padobranstva u cilju obnove korišćenja prava dodijeljenih dozvolom.
- (3) Instruktor padobranstva iz stava 2 ovog člana ima pravo da nosiocu dozvole padobranca zatraži još skokova pod nadzorom, ukoliko padobranac nije pokazao sigurnost u izvođenju padobranskog skoka.

Izvođenje padobranskog skoka imaoca strane dozvole padobranca

Član 6

- (1) Imalac važeće dozvole padobranca izdate od strane nadležnog tijela države članice FAI može da izvodi padobranske skokove u Crnoj Gori, samo u cilju rekreacije i učešća na priredbama i takmičenjima.
- (2) Agencija može, na osnovu zahtjeva imaoca dozvole padobranca iz stava 1 ovog člana, da odobri korišćenje prava stečenih odgovarajućim ovlaštenjem u Crnoj Gori, u skladu sa odredbama ovog pravilnika.
- (3) Imalac važeće dozvole padobranca, izdate od strane nadležnog tijela države članice FAI, izvodi padobranske skokove u Crnoj Gori u skladu sa odredbama ovog pravilnika.

Zdravstvena sposobnost

Član 7

- (1) Padobranac može da koristi prava dodijeljena dozvolom padobranca ako posjeduje dokaz o zdravstvenoj sposobnosti.
- (2) Zdravstvena sposobnost imaoca dozvole padobranca bez upisanih ovlaštenja i učenika padobranca dokazuje se:
 - 1) uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti klase 1, klase 2, klase LAPL ili klase CC koje je izdato u skladu sa propisom kojim je uređena zdravstvena sposobnost članova posade vazduhoplova, ili
 - 2) uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti koje je izdato u skladu sa zakonom kojim je uređena bezbjednost saobraćaja na putevima.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, imalac važeće dozvole padobranca, izdate od strane nadležnog tijela države članice FAI, zdravstvenu sposobnost dokazuje na način koji je utvrdilo tijelo koje je izdalo dozvolu padobranca.
- (4) Zdravstvena sposobnost imaoca dozvole padobranca sa upisanim ovlaštenjima dokazuje se uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti klase 1, klase 2, klase LAPL ili klase CC, koje je izdato u skladu sa propisom kojim je uređena zdravstvena sposobnost članova posade vazduhoplova.

Uslovi za izvođenje skokova tandem padobranom

Član 8

- (1) Skok tandem padobranom ne može da se izvodi iznad 4500m MSL.

- (2) Skok tandem padobranom ne može da se izvodi noću i na vodi.
- (3) Tandem padobranac ne može da izvodi skok tandem padobranom sa putnikom ako:
 - 1) tandem putnik ima manje od 14 godina,
 - 2) ne posjeduje potpisanu izjavu kojom tandem putnik, odnosno roditelj ili staratelj ako je tandem putnik mlađi od 18 godina, potvrđuje da je upoznat sa svim informacijama iz člana 9 stav 1 ovog pravilnika, kao i da je saglasan sa izvođenjem leta;
 - 3) sumnja da je tandem putnik pod uticajem alkohola, droge ili drugih psihoaktivnih supstanci,
 - 4) nije opremljen padobranskim automatom na rezervnom padobranu, i
 - 5) postoji bilo koji drugi razlog koji bi mogao da utiče na sigurnost izvođenja skoka tandem padobranom.
- (4) Vanaerodromski skok tandem padobranom može da izvodi tandem padobranac koji ima najmanje 25 skokova tandem padobranom.

Procedura o načinu i sadržaju informisanja putnika

Član 9

- (1) Tandem padobranac informiše tandem putnika ili, ukoliko je tandem putnik mlađi od 18 godina, roditelja ili staratelja o:
 - 1) posjedovanju polise osiguranja, u skladu sa zakonom kojim je uređeno obavezno osiguranje u saobraćaju, koja pokriva rizik od štete nanese putniku,
 - 2) procedurama u slučaju nužde,
 - 3) postupcima prilikom iskakanja iz vazduhoplova,
 - 4) postupcima u slobodnom padu,
 - 5) postupcima u trenutku aktiviranja tandem padobrana u letu,
 - 6) postupcima prilikom otkaza glavnog padobrana, i
 - 7) postupcima prilikom prizemljenja.
- (2) Tandem padobranac izrađuje i dokumentuje proceduru o načinu i sadržaju informisanja putnika, koja može da bude izrađena u formi liste provjere.

Izjava tandem putnika

Član 10

Tandem padobranac, za svaki izvedeni skok, čuva izjavu tandem putnika i potpisanu saglasnost roditelja ili staratelja, ukoliko je tandem putnik mlađi od 18 godina, najmanje 12 mjeseci od dana izvođenja skoka.

Doskočište

Član 11

- (1) Skok padobranom može da se izvodi na aerodromu i površini za slijetanje i polijetanje koju odobri Agencija.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, skok padobranom može da se izvede i izvan aerodroma i površine za slijetanje i polijetanje koju odobri Agencija, u skladu sa uslovima za izvođenje vanaerodromskog padobranskog skoka, koji su utvrđeni ovim pravilnikom, i u skladu sa pravima, dužnostima i obavezama rukovodioca skokova, utvrđenim odredbama ovog pravilnika.
- (3) Kada se na udaljenosti manjoj od 50 m od doskočišta nalazi vodena površina dubine veće od 150 cm, organizator skokova organizuje službu za spašavanje na vodi sa najmanje jednim motornim čamcem.

Udaljenost doskočišta

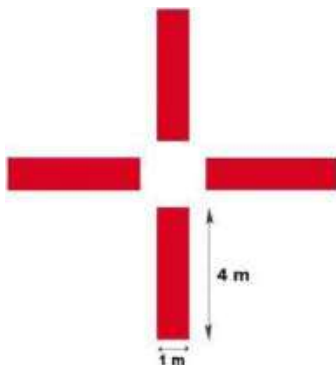
Član 12

- (1) Udaljenost doskočišta od linije publike je ≥ 20 metara.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, udaljenost doskočišta od linije publike može da bude i manja ukoliko organizator vanaerodromskog skoka dobije odobrenje koje izdaje Agencija, na osnovu prethodno dostavljene procjene rizika.

Označavanje doskočišta

Član 13

- (1) Doskočište na tlu označava se padobranskim krstom.
- (2) Padobranski krst se sastoji od četiri platna, dimenzija 4 m x 1 m, crvene ili narandžaste boje, postavljena kako je prikazano na Slici 1:

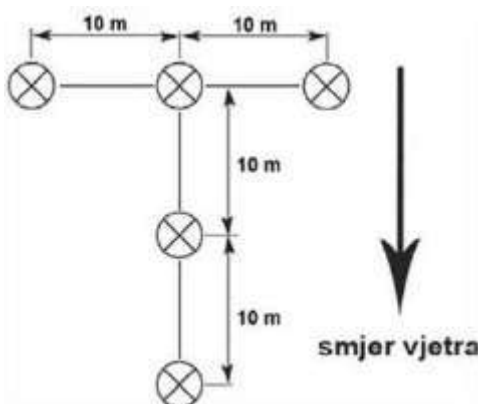
Slika 1 – Izgled padobranskog krsta

- (3) Padobranski krst služi za komunikaciju sa posadom vazduhoplova i vođom padobranaca u slučaju gubitka radio komunikacijske veze na način da:
 - 1) kada je padobranski krst uklonjen nije dozvoljeno iskakanje padobranaca iz vazduhoplova, i
 - 2) kada je uklonjen jedan krak padobranskog krsta iskakanje se privremeno obustavlja, a vazduhoplov ostaje na visini iskakanja do sljedeće informacije.
- (4) Blizu doskočišta postavlja se vjetrokaz koji padobrancima u fazi prizemljenja omogućava procjenu smjera i jačine vjetra.

Označavanje doskočišta prilikom izvođenja noćnih skokova

Član 14

- (1) Prilikom izvođenja noćnih skokova, doskočište na tlu se označava sa najmanje 5 svjetiljki postavljenih u obliku velikog latiničkog slova T kako je prikazano na Slici 2.

Slika 2 – Izgled doskočišta

- (2) Doskočište ne može da se označava: bakljama, otvorenim plamenom i pirotehničkim sredstvima.

Organizator vanaerodromskog padobranskog skoka

Član 15

- (1) Organizator vanaerodromskog padobranskog skoka odgovoran je za organizaciju izvođenja vanaerodromskog skoka na siguran način i u skladu sa primjenjivim propisima, odobrenjima i planom izvođenja vanaerodromskog skoka.
- (2) Organizator vanaerodromskog skoka je dužan da osigura:
 - 1) da lica uključena u organizaciju vanaerodromskog skoka imaju iskustvo i odgovarajuću stručnost adekvatno stepenu složenosti vanaerodromskog skoka;
 - 2) da je udaljenost doskočišta od linije publike određena u skladu sa odredbama ovog pravilnika;
 - 3) održavanje reda neposredno prije, tokom i neposredno nakon izvođenja vanaerodromskog skoka padobranom;
 - 4) dostupnost službi za slučaj opasnosti za vrijeme trajanja izvođenja vanaerodromskog skoka.
- (3) Organizator vanaerodromskog skoka imenuje rukovodioca skakanja.

Izvođenje vanaerodromskog skoka

Član 16

- (1) Padobranac koji izvodi vanaerodromski skok je dužan da planirane aktivnosti vrši na način i u skladu sa primjenjivim propisima, odobrenjima, planom izvođenja vanaerodromskog skoka i uputstvima organizatora vanaerodromskog skoka.
- (2) Padobranac koji izvodi vanaerodromski skok ne može da započne sa izvođenjem planiranih aktivnosti bez izvršene pripreme.
- (3) Ako meteorološki uslovi ne omogućavaju sigurno izvođenje planiranih aktivnosti, učesnik vanaerodromskog skoka ne može da započne izvođenje planirane aktivnosti, odnosno prekida izvođenje planirane aktivnosti.
- (4) Učesnik vanaerodromskog skoka ne može da padobranom preleće publiku, parking za vozila, vezove i sidrišta plovila na visinama nižim od 5 metara.

Plan izvođenja vanaerodromskog skoka

Član 17

- (1) Plan izvođenja vanaerodromskog skoka sadrži:
 - 1) mjesto, datum, čas i vrijeme trajanja vanaerodromskog skoka;
 - 2) imena, kontakte i zaduženja lica uključenih u organizaciju vanaerodromskog skoka;
 - 3) minimalno potrebno iskustvo učesnika;
 - 4) tip padobrana kojim se izvodi vanaerodromski skok;
 - 5) očekivani broj gledalaca;
 - 6) nacrt prostora izvođenja vanaerodromskog skoka;
 - 7) opis korišćenja vazdušnog prostora;
 - 8) opis koordinacije sa pružaocem usluga u vazdušnoj plovitbi i drugim korisnicima prostora na kojem se izvodi padobranski skok;
 - 9) postupak za održavanje reda na mjestu izvođenja vanaerodromskog skoka, i
 - 10) postupak za slučaj opasnosti.
- (2) Nacrt prostora izvođenja vanaerodromskog skoka iz stava 1 tačke 6 ovog člana sadrži:
 - 1) prostor doskočišta za padobrance;
 - 2) rezervna područja za prizemljenje u slučaju neplaniranih događaja;
 - 3) prostor za gledaoce/publiku;
 - 4) objekte ili područje od posebnog značaja, i
 - 5) reljefne i druge značajne prepreke.

Padobranska oprema

Član 18

- (1) Prilikom izvođenja padobranskog skoka, padobranac i padobranac-učenik opremljeni su:

- 1) glavnim i rezervnim padobranom koji su pričvršćeni na jedan sistem veza,
 - 2) visinomjerom,
 - 3) zaštitnim naočarima,
 - 4) zaštitom za glavu, i
 - 5) primjerenom odjećom i obućom.
- (2) Osim opreme iz stava 1 ovog člana, padobranac-učenik opremljen je:
- 1) tvrdom zaštitnom kacigom, i
 - 2) padobranskim automatom na rezervnom padobranu.
- (3) Padobranci koji se nalaze u vazduhoplovu, osim padobranaca koji se nalaze u balonu, moraju da nose zaštitu za glavu u trenutku polijetanja i slijetanja vazduhoplova.
- (4) Sistem veza koji se koristi u klasičnom načinu osposobljavanja mora da omogući izvođenje skoka sa prinudnim aktiviranjem otvaranja glavnog padobrana.

Vidljivost

Član 19

- (1) Padobranski skokovi mogu da se izvode ako se vizuelno ili pomoću navigacionih uređaja vazduhoplova može odrediti tačka iskakanja.
- (2) Ako je baza oblaka niža od visine iskakanja, padobranski skok može da se izvodi ako je baza oblaka za izvođenje padobranskog skoka najmanje 1350 metara AGL.

Izvođenje noćnog skoka

Član 20

- (1) Prilikom izvođenja noćnog skoka padobranac je opremljen:
- 1) svjetlosnim signalom, od trenutka odvajanja od vazduhoplova pa do prizemljenja, i
 - 2) osvijetljenim ili zvučnim visinomjerom.
- (2) Noćni skok može da se izvodi samo ako je baza oblaka najmanje 150 metara iznad visine iskakanja.

Brzina vjetra

Član 21

- (1) Brzina vjetra pri zemlji se mjeri anemometrom prije početka izvođenja skokova i prati se tokom izvođenja skokova.
- (2) Imalac dozvole padobranca izvodi skokove padobranom vodeći računa o brzini vjetra pri zemlji koja je ograničena kategorijom dozvole padobranca.
- (3) Najveća brzina vjetra pri zemlji kod izvođenja skoka:
- 1) tandem padobranom, ne može da bude veća od 12 m/s;
 - 2) noću, ne može da bude veća od 7 m/s;
 - 3) padobranca-učenika, ne može da bude veća od 7 m/s.
- (4) Ako brzina vjetra pri zemlji prelazi dozvoljene vrijednosti dva puta u periodu od 5 minuta, izvođenje skokova se prekida.
- (5) Izvođenje skokova iz stava 4 ovog člana može da se nastavi ako, tokom perioda od 30 minuta od trenutka prekida, izmjerene vrijednosti vjetra pri zemlji ne prelaze dozvoljenu vrijednost.

Visina iskakanja

Član 22

- (1) Padobranski skok sa visine veće od 4500 metara MSL može da izvodi padobranac sa važećem dozvolom padobranca kategorije C i D i koji je opremljen padobranskim automatom na rezervnom padobranu.
- (2) Izvođenje padobranskog skoka sa visine:
- 1) od 4500 do 5000 metara MSL dozvoljeno je ako je vrijeme od prelaska visine 3000 metara MSL do trenutka iskakanja kraće od 30 minuta;
 - 2) od 5000 metara do 6000 metara MSL dozvoljeno je ako je padobranac opremljen dodatnom opremom za dopunsko snabdijevanje kiseonikom ili ako je vazduhoplov opremljen sistemom za dopunsko snabdijevanje kiseonikom za svakog padobranca pojedinačno, a koji se koristi do trenutka iskakanja, i
 - 3) veće od 6000 metara MSL dozvoljeno je ako je padobranac opremljen autonomnim sistemom za dopunsko snabdijevanje kiseonikom.

Minimalna visina aktiviranja glavnog padobrana

Član 23

Najmanja visina za aktiviranje glavnog padobrana za:

- 1) skokove učenika padobranaca iznosi 900 metara AGL,
- 2) skokove padobranaca iznosi 750 metara AGL, i
- 3) izvođenje tandem skokova iznosi 1500 metara AGL.

Skok na vodu

Član 24

- (1) Skok na vodu padobranom može da se izvodi samo ako je:
- 1) dubina vode na doskočištu veća od 2 metra,
 - 2) doskočište udaljeno najmanje 15 metara od obale, i
 - 3) osigurana služba spašavanja, pri čemu broj motornih čamaca mora biti najmanje jednak broju padobranaca koji izvode padobranski skok.
- (2) Skok na vodu može da izvodi samo padobranac koji zna da pliva.
- (3) Padobranac iz stava 2 ovog člana može da izvodi skok na vodu u bazen, uz prethodno odobrenje Agencije.
- (4) Ako je temperatura vode niža od 18°C, padobranac mora da bude opremljen odgovarajućim termoizolacijskim odijelom.

Obaveza nošenja dokumenata

Član 25

- (1) Padobranac je dužan da, na zahtjev rukovodioca skakanja ili ovlaštenog lica Agencije, pokaže:
 - 1) dozvolu padobranca,
 - 2) knjižicu padobranskih skokova,
 - 3) uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti,
 - 4) knjižicu padobrana za padobran koji koristi,
 - 5) proceduru o načinu i sadržaju informisanja tandem putnika,
 - 6) potpisanu izjavu tandem putnika, i
 - 7) saglasnost roditelja ili staratelja kada je tandem putnik mlađi od 18 godina.
- (2) Padobranac-učenik mora, na zahtjev rukovodioca skakanja ili ovlaštenog lica Agencije, da pokaže:
 - 1) knjižicu padobranskih skokova,
 - 2) uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti, i
 - 3) knjižicu padobrana za padobran koji koristi.

Zapisi o padobranskom skoku

Član 26

- (1) Padobranac i padobranac-učenik, nakon svakog skoka, mastilom ili neizbrisivom olovkom bilježe detalje o svim skokovima u knjižicu padobranskih skokova ili drugi odgovarajući dokument.
- (2) Padobranac i padobranac-učenik odgovorni su za tačnost upisanih podataka iz stava 1 ovog člana u knjižicu padobranskih skokova ili drugi odgovarajući dokument.
- (3) Rukovodilac skokova, u knjižici evidencije padobranskih skokova, potpisom ovjerava izvršene padobranske skokove padobranaca.
- (4) Instruktor padobranstva, u knjižici padobranskih skokova ili drugom odgovarajućem dokumentu, potpisom ovjerava skokove padobranom za učenika padobranca.
- (5) Ispitivač, u knjižici padobranskih skokova ili drugom odgovarajućem dokumentu, potpisom ovjerava provjere stručnosti.
- (6) Knjižica padobranskih skokova ili drugi odgovarajući dokument sadrži najmanje sljedeće podatke za svaki skok padobranom:
 - 1) redni broj skoka,
 - 2) datum izvođenja skoka,
 - 3) mjesto izvođenja skoka,
 - 4) visina izvođenja skoka,
 - 5) tip padobrana,
 - 6) tip vazduhoplova iz kojeg se izvode padobranski skokovi,
 - 7) zadržka (vrijeme slobodnog pada), i
 - 8) napomene i ovjera.
- (7) U knjižicu padobranskih skokova ili drugi odgovarajući dokument ne upisuje se vrijeme realizovano u vazдушnom tunelu.
- (8) Stranice knjižice padobranskih skokova ili drugog odgovarajućeg dokumenta su numerisane.

III. ODGOVORNOST ZA IZVOĐENJE PADOBRANSKOG SKOKA

Odgovornost za izvođenje padobranskog skoka

Član 27

- (1) Padobranac je odgovoran za sigurno izvođenje padobranskog skoka.
- (2) Tandem padobranac je odgovoran za sigurnost putnika tokom izvođenja tandem skoka padobranom.
- (3) Padobranac-učenik je odgovoran za sigurno izvođenje padobranskog skoka od trenutka skoka iz vazduhoplova pa do prizemljenja.
- (4) Instruktor padobranstva je dužan da obezbijedi sve potrebne uslove i informacije neophodne za sigurno izvođenje skoka padobranca-učenika.
- (5) Pilot/vođa posade je odgovoran za upravljanje vazduhoplovom tokom leta i na zemlji.
- (6) Padobranac koji ostaje u vazduhoplovu do slijetanja mora da isključi padobranski automat, ako je moguće, s obzirom na vrstu padobranskog automata.
- (7) Padobranski skok se izvodi nakon odobrenja pilota/vođe posade signalom za dozvoljeno iskakanje, koji je unaprijed dogovoren.
- (8) Padobranac ili padobranac-učenik kojem se aktivirao padobran u vazduhoplovu mora da se, u cilju sigurnosti, udalji od izlaza iz vazduhoplova do njegovog slijetanja, ako je moguće.
- (9) Organizator vanaerodromskog skoka odgovoran je za organizaciju izvođenja padobranskog skoka u skladu sa primjenjivim propisima, odobrenjima i planom izvođenja padobranskog skoka.

Organizator padobranskih skokova

Član 28

Organizator padobranskih skokova je dužan da osigura:

- 1) da lica uključena u organizaciju padobranskog skoka imaju iskustvo i odgovarajuću stručnost adekvatno stepenu složenosti padobranskog skoka;
- 2) da je udaljenost doskočišta od linije publike određena u skladu sa članom 12 ovog pravilnika;
- 3) održavanje reda neposredno prije, tokom i neposredno nakon izvođenja padobranskog skoka padobranom;
- 4) dostupnost službi za slučaj opasnosti za vrijeme trajanja izvođenja padobranskog skoka.

Rukovodilac skakanja

Član 29

- (1) Svako izvođenje padobranskog skoka nadzire rukovodilac skakanja.
- (2) Organizator padobranskih skokova imenuje rukovodioca skakanja.
- (3) Rukovodilac skakanja je dužan da odredi zamjenika koji nadzire izvođenje padobranskog skoka kada je rukovodilac skakanja odsutan ili se nalazi u vazduhoplovu.
- (4) Rukovodilac skakanja i zamjenik rukovodioca skakanja moraju da:
 - 1) imaju najmanje 18 godina, i
 - 2) posjeduju dozvolu padobranca kategorije C ili D.

Član 30

- (1) Rukovodilac skakanja je dužan da, u skladu sa posebnim propisima, obezbijedi sljedeće uslove za sigurno izvođenje skokova padobranom i tandem padobranom:
 - 1) da je nivo iskustva učesnika odgovarajući za izvođenje planiranih aktivnosti (skokova) i da učesnici posjeduju važeće dozvole, ovlašćenja ili druge odgovarajuće dokumente kojima dokazuju stručnu osposobljenost, kao i da ispunjavaju druge propisane uslove;
 - 2) da su padobrani odgovarajući za izvođenje planiranih aktivnosti i posjeduju dokaz o tehničkoj ispravnosti;
 - 3) osigura da se operacija sa svrhom iskakanja padobranaca realizuje vazduhoplovom koji ispunjava uslove za izvođenje ove operacije, u skladu sa posebnim propisom;
 - 4) osigura da se padobranski skokovi u kontrolisanom vazдушnom prostoru obavljaju u koordinaciji sa pružaocem usluga u vazdušnoj plovitbi i u skladu sa propisima kojima se propisuju način, pravila i postupci letenja vazduhoplova u opštem vazдушnom saobraćaju i način i pravila pružanja operativnih usluga u vazдушnom prostoru;
 - 5) prije početka skakanja provjeri meteorološku situaciju na mjestu iskakanja;
 - 6) upozna posadu vazduhoplova sa planiranim zadacima;
 - 7) upozna padobrance sa njihovim zadacima i kontroliše njihovo izvršenje;
 - 8) odredi vođu padobranaca u svakom vazduhoplovu;
 - 9) odluči o početku, prekidi i završetku skakanja;
 - 10) osigura dvosmjernu radio komunikaciju sa pilotom vazduhoplova iz kojeg se izvode padobranski skokovi;
 - 11) osigura komunikaciju sa ostalim učesnicima koji se nalaze u zoni izvođenja padobranskih skokova;
 - 12) prekine skakanje ako postoji neposredna opasnost za sigurno izvođenje padobranskih skokova;
 - 13) uvjeri se da lica koja namjeravaju da skaču padobranom posjeduju odgovarajuće kategorije dozvole i ovlašćenja, kako je primjenjivo;
 - 14) provjeri dokumentaciju padobrana i opreme, kao i njihovu ispravnost;
 - 15) zabrani izvođenje skoka padobranom, ako utvrdi da padobranac ne posjeduje potrebnu dokumentaciju za izvođenje padobranskog skoka ili utvrdi da je oprema na padobranu neispravna; i
 - 16) zabrani skakanje licu za koje:
 - sumnja da nije psihički i/ili fizički sposobno da izvodi skokove padobranom,
 - sumnja da je pod uticajem alkohola, droga ili drugih psihoaktivnih supstanci, i
 - utvrdi da ne poštuje pravila skakanja padobranom ili na drugi način ugrožava sigurnost skakanja.
- (2) Rukovodilac skakanja je dužan da informiše zamjenika o uslovima iz stava 1 ovog člana i jasno naznači obaveze koje prenosi na njega.

Član 31

- (1) Rukovodilac skakanja je dužan da vodi dnevnu evidenciju skokova padobranaca ili da odredi lice koje će voditi dnevnu evidenciju skokova padobranaca, kao i da osigura da dnevna evidencija skokova padobranaca ostane na zemlji.
- (2) Dnevna evidencija skokova padobranaca sadrži najmanje sljedeće podatke:
 - 1) ime i prezime lica koje izvodi skok ili učestvuje u skoku,
 - 2) ime i prezime rukovodioca skakanja i zamjenika rukovodioca skakanja ako je određen,
 - 3) ime i prezime vođe padobranaca u vazduhoplovu,
 - 4) tip vazduhoplova iz kojeg se vrši padobranski skok;
 - 5) registracija vazduhoplova iz kojeg se vrši padobranski skok,
 - 6) vrijeme izvršenja padobranskog skoka.
- (3) Dnevna evidencija skokova padobranaca se ovjerava potpisom rukovodioca skakanja ili njegovog zamjenika, ukoliko je imenovan.
- (4) Dnevna evidencija skokova padobranaca se čuva najmanje šest mjeseci.

Vođa padobranaca u vazduhoplovu

Član 32

- (1) Vođa padobranaca u vazduhoplovu mora da posjeduje:
 - 1) dozvolu padobranca kategorije B, C ili D,
 - 2) dozvolu padobranca kategorije C ili D, kada se u vazduhoplovu nalazi najmanje 15 padobranaca, i
 - 3) dozvolu padobranca sa upisanim važećim ovlašćenjem instruktora padobranstva, kada se u vazduhoplovu nalaze padobranci-učenici.
- (2) Izuzetno od stava 1 tačke 3 ovog člana, vođa padobranaca može da posjeduje dozvolu padobranca kategorije C ili D, kada padobranci-učenici izvode skokove slobodnim načinom otvaranja padobrana.
- (3) Vođa padobranaca dužan je da:
 - 1) održava komunikaciju sa pilotom vazduhoplova,
 - 2) odredi raspored iskakanja,
 - 3) odredi nalete i tačke iskakanja u saradnji sa pilotom vazduhoplova,

- 4) obezbijedi sigurnost i disciplinu padobranaca u vazduhoplovu, i
 - 5) vrši nadzor iskakanja padobranaca iz vazduhoplova.
- (4) Vođa padobranaca ostaje u vazduhoplovu sve dok posljednji padobranac ili padobranac-učenik ne napusti vazduhoplov.

IV. UPOTREBA I ODRŽAVANJE PADOBRANA

Padobranski kompleti

Član 33

Padobrani namijenjeni za izvođenje padobranskih skokova se prema vrsti dijele na:

- 1) glavne padobrane,
- 2) rezervne padobrane, i
- 3) padobrane za spašavanje.

Rok upotrebe padobrana i padobranske opreme

Član 34

- (1) Padobran, padobranski automat i ostala padobranska oprema upotrebljavaju se i održavaju u skladu sa uputstvima proizvođača i odredbama ovog pravilnika.
- (2) Ako rok upotrebe padobrana, padobranskog automata i ostale padobranske opreme nije propisan uputstvom proizvođača, rok upotrebe padobrana, padobranskog automata i ostale padobranske opreme ograničava se na 20 godina.
- (3) Rok upotrebe iz stava 2 ovog člana može da se produži nakon izvršenog tehničkog pregleda padobrana i padobranske opreme na period do 12 mjeseci, ako se nakon izvršenog tehničkog pregleda utvrdi da su padobran i padobranska oprema ispravni za sigurno korišćenje.
- (4) Ne može da se vrši produženje roka upotrebe padobrana čiji je rok upotrebe 25 godina.

Član 35

- (1) Padobran i padobranske komponente mogu da se koriste, u skladu sa utvrđenim rokovima upotrebe, samo ako posjeduju dokaz o tehničkoj ispravnosti.
- (2) Padobran i padobranske komponente imaju oznake ispisane neizbrisivom bojom, a metalni djelovi imaju urezanu ili utisnutu oznaku – žig proizvođača.
- (3) Oznake na padobranima i osnovnim padobranskim komponentama sadrže sljedeće podatke: naziv proizvođača, mjesec i godinu proizvodnje, tip kupole, odnosno ranca, fabrički broj, ograničenja dozvoljenog opterećenja ili volumena, kao i oznaku tehničkog standarda po kojem je proizvod napravljen.

Identifikacija padobrana

Član 36

- (1) Svaki padobran je označen na način da mogu da se identifikuju sljedeći podaci:
 - 1) tip padobrana,
 - 2) naziv proizvođača padobrana,
 - 3) serijski broj padobrana, i
 - 4) datum proizvodnje padobrana.
- (2) Padobran se smatra neispravnim ukoliko ne mogu da se utvrde podaci iz stava 1 ovog člana.
- (3) Način označavanja padobrana određuje proizvođač padobrana.

Knjižica padobrana

Član 37

- (1) Svaki padobran ima knjižicu padobrana ili drugi odgovarajući dokument.
- (2) Knjižica padobrana ili drugi odgovarajući dokument sadrži sljedeće podatke:
 - 1) tip padobrana,
 - 2) naziv proizvođača padobrana,
 - 3) serijski broj padobrana,
 - 4) datum obavljenog tehničkog pregleda padobrana,
 - 5) datum pakovanja – za rezervne i padobrane za spašavanje, i
 - 6) izvršene veće popravke.

Pakovanje padobrana

Član 38

- (1) Prepakovanje glavne kupole padobrana se vrši prije izvršenja padobranskog skoka.
- (2) Prepakovanje rezervnog padobrana i padobrana za spašavanje se vrši najmanje jednom u 12 mjeseci, kao i nakon svakog skoka na bilo koju vođenu površinu.
- (3) Glavnu kupolu padobrana pakuje padobranac.
- (4) Glavnu kupolu padobrana koji se koristi za izvođenje skoka prilikom obuke može da pakuje:
 - 1) padobranac-učenik, pod nadzorom instruktora,
 - 2) instruktor padobranstva, ili
 - 3) paker padobrana.
- (5) Paker padobrana može da pakuje:
 - 1) glavni padobran,
 - 2) rezervni padobran, i
 - 3) padobran za spašavanje.

Evidencija pakovanja padobrana

Član 39

- (1) Paker padobrana koji je pakovao rezervni padobran ili padobran za spašavanje dužan je da:
 - 1) plombira rezervni padobran i padobran za spašavanje plombom i pamučnim koncem prekidne čvrstoće do najviše 40 N, i
 - 2) u knjižicu padobrana upiše datum pakovanja padobrana i ovjeri potpisom i jedinstvenom oznakom da je pakovanje obavljeno u skladu sa uputstvima proizvođača.
- (2) Plomba iz stava 1 tačka 1 ovog člana sadrži jedinstvenu oznaku pakera padobrana koji je pakovao padobran.
- (3) Jedinstvena oznaka iz stava 2 ovog člana je broj potvrde pakera padobrana.
- (4) Paker padobrana vodi evidenciju o pakovanju rezervnih padobrana i padobrana za spašavanje koje je obavio u posljednje četiri godine.
- (5) Evidencija o pakovanju rezervnih padobrana i padobrana za spašavanje vodi se na obrascu iz Priloga 2 ovog pravilnika.

Tehnički pregled padobrana

Član 40

- (1) Padobran može da se koristi samo ako je tehničkim pregledom utvrđena njegova ispravnost za sigurno korišćenje.
- (2) Tehnički pregled padobrana obuhvata pregled svih sastavnih komponenti kompleta padobrana u skladu sa uputstvima proizvođača i obuhvata:
 - 1) kupolu sa konopcima i pripadajućim djelovima,
 - 2) sistem veza,
 - 3) sistem za pakovanje kupole i konopaca sa pripadajućim djelovima, i
 - 4) sistem aktiviranja sa pripadajućim djelovima.
- (3) Tehnički pregled padobrana važi 12 mjeseci od datuma obavljenog tehničkog pregleda.
- (4) Tehnički pregled osnovnih komponenti padobrana vrši se nakon aktiviranja rezervne kupole i kupole za spašavanje u cilju spašavanja, kao i nakon oštećenja padobrana, izvršenih opravki i na zahtjev ovlašćenog lica Agencije.
- (5) Tehnički pregled padobrana može da obavlja paker padobrana ili glavni paker padobrana.
- (6) Paker koji je obavio tehnički pregled padobrana upisuje datum obavljenog tehničkog pregleda i ovjerava ga potpisom i žigom sa jedinstvenom oznakom:
 - 1) u knjižicu održavanja sistema veza i ranca padobrana, koja je data u Prilogu 1 ovog pravilnika;
 - 2) u knjižicu održavanja rezervne i kupole za spašavanje, koja je data u Prilogu 2 ovog pravilnika;
 - 3) u knjižicu održavanja glavne kupole, koja je data u Prilogu 3 ovog pravilnika.
- (7) Lice koje je obavilo tehnički pregled čuva dokumentaciju o obavljenom tehničkom pregledu najmanje četiri godine.

Padobranski automat

Član 41

- (1) Padobranski automat može da se koristi, u skladu sa utvrđenim rokovima upotrebe, samo ako je tehnički ispravan.
- (2) Periodični pregled i servisiranje padobranskog automata vrši proizvođač, odnosno ovlašćeni servis.
- (3) Podaci o sigurnosnom automatu koji se upisuju u knjižicu automata su: proizvođač, tip i model, serijski broj, godina i mjesec proizvodnje, datum tehničkog pregleda, podaci o zamijenjenim djelovima i podaci o vlasniku automata.

V. PAKER PADOBRANA

Potvrda pakera padobrana

Član 42

- (1) Zahtjev za izdavanje potvrde pakera padobrana podnosi se Agenciji, na obrascu koji utvrđuje Agencija.
- (2) Uz zahtjev za sticanje potvrde pakera padobrana, kandidat prilaže potvrdu o završenoj obuci i potvrdu o uspješno položenoj provjeri stručnosti za sticanje potvrde pakera padobrana.
- (3) Potvrdu pakera padobrana izdaje Agencija, sa rokom važenja od 4 godine.
- (4) Obrazac potvrde pakera padobrana dat je u Prilogu 4 ovog pravilnika.

Obuka za sticanje potvrde paker padobrana

Član 43

- (1) Kandidat mora da završi teorijsku i praktičnu obuku za sticanje potvrde paker padobrana u odobrenoj organizaciji za obuku pakera padobrana.
- (2) Teorijska obuka za sticanje potvrde paker padobrana obuhvata sljedeće predmete:
 - 1) konstrukcija padobrana,
 - 2) materijali i dijelovi padobrana,
 - 3) alati i popravke padobrana,
 - 4) pakovanje padobrana,
 - 5) poznavanje i postavljanje sigurnosnih uređaja (AAD i RSL), i
 - 6) dokumentacija padobrana.
- (3) Praktična obuka za sticanje potvrde paker padobrana obuhvata:
 - 1) pakovanje glavnih padobrana, rezervnih padobrana i padobrana za spašavanje,
 - 2) popravku padobrana, ranaca i sistema veza, i
 - 3) korišćenje alata i opreme.

Produženje roka važenja potvrde pakera padobrana

Član 44

Uz zahtjev za produženje roka važenja potvrde paker padobrana kandidat prilaže dokaze da je, u periodu važenja potvrde paker padobrana, obavio:

- 1) pakovanje najmanje 20 rezervnih padobrana ili padobrana za spašavanje, i
- 2) najmanje 10 tehničkih pregleda padobrana.

Obnova roka važenja potvrde pakera padobrana

Član 45

Uz zahtjev za obnovu roka važenja potvrde paker padobrana, kandidat prilaže:

- 1) dokaz da je, u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja potvrde, prisustvovao seminaru obnove znanja za pakera padobrana, koji realizuje Organizacija za obuku, i
- 2) potvrdu da je, u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja potvrde, položio provjeru stručnosti za obnovu roka važenja potvrde paker padobrana sa ispitivačem.

Glavni paker padobrana

Član 46

- (1) Zahtjev za izdavanje potvrde glavnog pakera padobrana podnosi se Agenciji, na obrascu koji utvrđuje Agencija.
- (2) Uz zahtjev za sticanje potvrde glavnog pakera padobrana, kandidat prilaže: potvrdu pakera padobrana, potvrdu o završenoj obuci za sticanje potvrde glavni paker padobrana, potvrdu o uspješno položenju provjeri stručnosti za sticanje potvrde glavni paker i dokaz o završenoj obuci kod proizvođača padobrana za obavljanje većih popravki padobrana i sistema veza.
- (3) Potvrda glavnog pakera padobrana izdaje se sa rokom važenja od 4 godine.
- (4) Obrazac potvrde glavnog pakera padobrana dat je u Prilogu 5 ovog pravilnika.

Produženje ili obnova roka važenja potvrde glavnog pakera padobrana

Član 47

Za produženje ili obnovu roka važenja potvrde glavni paker padobrana kandidat dostavlja dokaz o završenoj obnovi znanja kod proizvođača padobrana za popravke padobrana i sisteme veza.

Seminar obnove znanja

Član 48

- (1) Seminar obnove znanja realizuje ovlaštena organizacija za obuku.
- (2) Seminar obnove znanja za pakera padobrana traje najmanje 6 školskih časova i obuhvata najmanje sljedeće cjeline:
 - 1) kompletiranje i pakovanje padobrana,
 - 2) popravke padobrana, ranaca i sistema veza,
 - 3) alati i oprema za obavljanje popravki, i
 - 4) pakovanje najmanje tri različita tipa rezervnih i tri tipa padobrana za spašavanje.
- (3) Organizacija za obuku, nakon sprovedenog seminara obnove znanja, svakom učesniku seminara izdaje potvrdu o prisustvovanju seminaru.

VI. OBUKA ZA STICANJE DOZVOLE PADOBRANCA ILI ODGOVARAJUĆEG OVLAŠĆENJA

Sprovođenje obuke za sticanje dozvole padobranca ili odgovarajućeg ovlašćenja

Član 49

- (1) Obuku za sticanje dozvole padobranca ili odgovarajućeg ovlašćenja sprovodi organizacija za obuku u skladu sa odobrenim programom obuke, odobrenim priručnikom organizacije za obuku i primjenjivim propisima.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, Agencija može da prihvati obuku koju je sproveo proizvođač, ako se obuka sprovodi za sticanje ovlašćenja tandem padobranac i instruktor tandem padobranca.

Obuka za sticanje dozvole padobranca

Član 50

- (1) Obuku za sticanje dozvole padobranca može da pohađasamo lice starije od 15 godina, koje je zdravstveno sposobno za izvođenje padobranskih skokova, uz pisanu saglasnost roditelja ili staratelja
- (2) Obuka za sticanje dozvole padobranca sastoji se iz teorijske i praktične obuke.
- (3) Teorijska obuka za sticanje dozvole padobranca obuhvata sljedeće predmete:
 - 1) prinudni postupci u vanrednim situacijama,
 - 2) tehnike izvođenja skoka padobranom,
 - 3) poznavanje padobrana, padobranske opreme i vazduhoplova,
 - 4) pravila i propisi, i
 - 5) vazduhoplovna meteorologija.
- (4) Praktična obuka za sticanje dozvole padobranca obuhvata najmanje:
 - 1) 25 skokova na slobodno,
 - 2) pet minuta slobodnog pada,
 - 3) 10 skokova sa prizemljenjem na doskočište prečnika 100 metara, i
 - 4) 15 pakovanja glavnih padobrana, pod nadzorom instruktora, koje koristi za obuku.
- (5) Padobranac-učenik može da izvodi skokove padobranom samo ako je završio teorijsku i praktičnu obuku na zemlji i ako posjeduje važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti.

Potvrda o završenoj obuci

Član 51

- (1) Organizacija za obuku izdaje Potvrdu o završenoj obuci padobrancu-učeniku koji je završio obuku za sticanje dozvole padobranca ili odgovarajućeg ovlašćenja.
- (2) Potvrda o završenoj obuci iz stava 1 ovog člana se izdaje najkasnije 30 dana od dana završene obuke.
- (3) Potvrda o završenoj obuci se izdaje sa rokom važenja od 12 mjeseci.
- (4) Lice koje je završilo obuku za sticanje dozvole padobranca ili odgovarajućeg ovlašćenja može da skače padobranom do dana polaganja praktičnog ispita za sticanje dozvole ili ovlašćenja samo pod nadzorom organizacije za obuku u kojoj je obavilo obuku, najduže 12 mjeseci od dana završetka obuke.
- (5) Ako kandidat, za vrijeme važenja potvrde iz stava 3 ovog člana, ne položi teorijski i praktični ispit za sticanje dozvole padobranca ili odgovarajućeg ovlašćenja, organizacija za obuku utvrđuje potrebu dodatne obuke kandidata.
- (6) Nakon završene dodatne obuke iz stava 4 ovog člana, organizacija za obuku izdaje novu potvrdu o završenoj obuci sa rokom važenja od 12 mjeseci.

VII. ISPIT ZA STICANJE DOZVOLE I OVLAŠĆENJA PADOBRANCA

Teorijski ispit za sticanje dozvole i ovlašćenja padobranca

Član 52

- (1) Padobranac-učenik treba da položi teorijski i praktični ispit za sticanje dozvole padobranca i odgovarajućeg ovlašćenja u periodu važenja potvrde o završenoj obuci iz člana 51 stav 3 ovog pravilnika.
- (2) Organizacija za obuku uspostavlja sistem realizacije teorijskog ispita u skladu sa Priručnikom Organizacije za obuku.
- (3) Teorijski ispit za sticanje dozvole padobranca i odgovarajućeg ovlašćenja obuhvata provjeru znanja iz predmeta za teorijsku obuku, u skladu sa ovim pravilnikom.

Praktični ispit za sticanje dozvole i ovlašćenja padobranca

Član 53

- (1) Praktični ispit za sticanje dozvole i ovlašćenja padobranca u ime Agencije realizuje autorizovani ispitivač padobranaca.
- (2) Praktični ispit iz stava 1 ovog člana se realizuje u skladu sa odgovarajućom listom provjere koju utvrđuje i objavljuje Agencija.
- (3) Praktični ispit se realizuje istim tipom padobrana koji je korišćen na obuci.
- (4) Praktični ispit za sticanje dozvole i ovlašćenja padobranca je podijeljen u sekcije koje omogućavaju provjeru realizacije pripreme za skok i izvođenje skoka.
- (5) Sekcija se smatra položenom ako su položeni svi elementi sekcije.
- (6) Ako kandidat ne položi jednu sekciju, ima pravo da još jednom polaže tu sekciju.
- (7) Ako ispitivač iz opravdanih razloga prekine praktični ispit, na sljedećem praktičnom ispitu ocjenjuju se samo sekcije koje u prethodnom praktičnom ispitu nisu bile sprovedene u potpunosti.
- (8) Praktični ispit nije položen ako ispitivač utvrdi da je praktični ispit prekinut iz neopravdanih razloga.
- (9) Ispitivač je dužan da prekine sprovođenje praktičnog ispita ako je ugrožena sigurnost vazdušnog saobraćaja ili je daljim sprovođenjem praktičnog ispita moguće ugrožavanje sigurnosti vazdušnog saobraćaja.
- (10) Ako se praktični ispit ne položi iz dva uzastopna pokušaja, prije sljedećeg pristupanja praktičnom ispitu, kandidat mora da završi dodatnu obuku u organizaciji za obuku, u skladu sa pisanom preporukom ispitivača.

Član 54

- (1) Ispitivač padobranaca je dužan da:
 - 1) dokumentuje sprovedene praktične ispite,
 - 2) izvještava Agenciju o sprovedenim praktičnim ispitima i
 - 3) izvještava organizaciju za obuku o sprovedenim praktičnim ispitima, ako je primjenjivo.
- (2) Ispitivač ne može da realizuje praktični ispit:
 - 1) kandidata kojeg je kao instruktora padobranstva obučavao za sticanje dozvole ili ovlašćenja za koje se realizuje praktični ispit, i
 - 2) kada postoji sukob interesa.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, kada za to postoji opravdan razlog, Agencija može da odobri ispitivaču da sprovede praktični ispit kandidatu kojem je sproveo obuku kao instruktor padobranstva.

VIII. DOZVOLA PADOBRANCA

Izdavanje dozvole padobranca

Član 55

- (1) Zahtjev za izdavanje dozvole padobranca i/ili odgovarajućeg ovlašćenja podnosi se Agenciji, na obrascu koji utvrđuje Agencija.
- (2) U dozvolu padobranca se upisuju stečene kategorije i ovlašćenja.
- (3) Agencija izdaje dozvolu padobranca, sa upisanom kategorijom A, kandidatu koji ispuni uslove za sticanje dozvole padobranca kategorije A, koji su propisani članom 58 ovog pravilnika.
- (4) U dozvolu padobranca iz stava 3 ovog člana, ispitivač može svojim potpisom da ovjeri kategorije B, C i D, zavisno od nivoa osposobljenosti lica, ako utvrdi da su ispunjeni uslovi za sticanje određene kategorije, koji su propisani u Prilogu 7 ovog pravilnika.
- (5) Dozvola padobranca izdaje se na neograničeno vrijeme.
- (6) Obrazac dozvole padobranca dat je u Prilogu 6 ovog pravilnika.

Sticanje crnogorske dozvole padobranca na osnovu strane dozvole

Član 56

- (1) Na zahtjev imaoća važeće strane dozvole padobranca, Agencija može da izda crnogorsku dozvolu padobranca ako imalac važeće strane dozvole padobranca ima:

- 1) ukupan broj skokova i vrijeme slobodnog pada potrebno za sticanje dozvole padobranca, u skladu sa ovim pravilnikom,
 - 2) položen ispit iz predmeta „Pravila i propisi”,
 - 3) važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti, i
 - 4) dokaz o položenoj provjeri stručnosti sa ispitivačem.
- (2) Uslovi za sticanje ovlaštenja padobranca na osnovu važeće strane dozvole i ovlaštenja padobranca su:
- 1) dozvola padobranca izdata u skladu sa stavom 1 ovog člana,
 - 2) ispunjenost uslova utvrđenih ovim pravilnikom za pristupanje obuci za sticanje odgovarajućeg ovlaštenja, i
 - 3) položena provjera stručnosti sa ispitivačem.

Sticanje dozvole padobranaca na osnovu zvanja stečenih u Vojsci ili organu državne uprave nadležnom za unutrašnje poslove

Član 57

- (1) Uslovi za sticanje odgovarajuće kategorije dozvole padobranca na osnovu padobranskih zvanja stečenih u Vojsci Crne Gore ili organu državne uprave nadležnom za unutrašnje poslove su:
- 1) ukupan broj skokova i vrijeme slobodnog pada potrebno za sticanje odgovarajuće kategorije dozvole padobranca, u skladu sa odredbama ovog pravilnika,
 - 2) položen ispit iz predmeta „Pravila i propisi”,
 - 3) važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti, i
 - 4) položena provjera stručnosti sa ispitivačem.
- (2) Uslovi za sticanje ovlaštenja padobranca na osnovu padobranskih zvanja i ovlaštenja stečenih u Vojsci Crne Gore ili organu državne uprave nadležnom za unutrašnje poslove su:
- 1) dozvola padobranca izdata u skladu sa stavom 1 ovog člana,
 - 2) ispunjenost uslova utvrđenih ovim pravilnikom za pristupanje obuci za sticanje odgovarajućeg ovlaštenja, i
 - 3) položena provjera stručnosti sa ispitivačem.

Uslovi za sticanje dozvole padobranca kategorije A

Član 58

Agencija izdaje dozvolu padobranca, u koju upisuje kategoriju A, kandidatu koji ima najmanje 16 godina i koji dostavi sljedeće dokaze:

- 1) važeću potvrdu o završenoj obuci za sticanje dozvole padobranca,
- 2) dokaz o uspješno završenom praktičnom ispitu, i
- 3) dokaz o zdravstvenoj sposobnosti.

Član 59

Padobranac-učenik ima pravo da pristupi praktičnom ispitu radi sticanja dozvole padobranca kategorije A ako ispunjava sljedeće uslove:

- 1) da ima pet minuta slobodnog pada i izvršene vježbe prema programu obuke;
- 2) da je izvršio najmanje 25 skokova sa vježbama u skladu sa programom obuke,
- 3) da je izvršio najmanje pet skokova formacija (FS2/grupa-2) sa instruktorom padobranstva ili pomoćnikom instruktora, sa visine od 2000-3000 m;
- 4) da je osposobljen za samostalno pakovanje glavne kupole.

Utvrđivanje osposobljenosti padobranca za sticanje dozvole padobranca kategorije A

Član 60

- (1) Postupak utvrđivanja osposobljenosti padobranca za sticanje dozvole padobranca kategorije A sastoji se od teorijske provjere znanja i praktičnog dijela koji realizuje autorizovani ispitivač koji vrši provjeru.
- (2) Kandidat je sa uspjehom završio praktičnu provjeru ako uspješno završi sve radnje iz skoka.
- (3) Plan i program provjere utvrđen je Planom i programom obuke za dozvolu padobranca kategorije A.
- (4) Podatke o sprovedenoj provjeri kandidata, rukovodilac organizacije za obuku padobranaca upisuje u evidenciju toka školovanja kandidata.

Prava iz dozvole padobranca kategorije A

Član 61

- (1) Padobranac koji je stekao dozvolu padobranca kategorije A ima pravo da vrši:
- 1) dnevne skokove na aerodromu i registrovanoj površini za slijetanje i polijetanje;
 - 2) skokove iz aviona i helikoptera;
 - 3) najviše šest skokova u jednom danu;
 - 4) skokove na cilj (AC) i figure (IS);
 - 5) grupne figure u slobodnom padu (FS) u grupi od četiri člana i više pri čemu najviše dva padobranca u grupi mogu da imaju dozvolu padobranca kategorije A, dok ostali članovi grupe moraju da imaju dozvolu padobranca kategorije C ili D; i
 - 6) skokove slobodnog stila (FF), samostalno ili u grupi od najviše tri padobranca, pri čemu ostali članovi grupe moraju da imaju dozvolu padobranca kategorije C ili D.
- (2) Nosilac dozvole padobranca kategorije A, koji je opremljen rezervnom okruglom kupolom, može da izvodi padobranski skok u padobranskoj zoni pri brzini vjetra koja ne prelazi 5 metara u sekundi, a ako je opremljen rezervnom kupolom klase krilo, može da izvodi skok pri brzini vjetra od najviše 7 metara u sekundi.
- (3) Nosilac dozvole padobranca kategorije A ne može da koristi padobransku opremu bez sigurnosnog automata na rezervnom i/ili glavnom padobranu.

Uslovi za sticanje dozvole padobranca kategorije B

Član 62

Padobranac koji je stekao dozvolu padobranca kategorije A ima pravo da pristupi provjeri osposobljenosti radi sticanja dozvole padobranca kategorije B, ako ispunjava uslove iz Priloga 7 ovog pravilnika.

Utvrđivanje osposobljenosti padobranca za sticanje dozvole padobranca kategorije B

Član 63

- (1) Provjeru uslova za sticanje dozvole padobranca kategorije B vrši Ispitivač uvidom u knjižicu evidencije skokova kandidata.
- (2) Ispitivač može, radi neposrednog utvrđivanja spremnosti kandidata, da zahtijeva od kandidata da izvrši skok sa određenim zadatkom, koji je u okvirima obuke koju je kandidat završio.
- (3) Ispitivač je dužan da dostavi Agenciji izvještaj da kandidat ispunjava uslove za sticanje dozvole padobranca kategorije B, sa datumom ovjeravanja kategorije B u dozvolu padobranca, u roku od 15 dana od dana izvršene ovjere.
- (4) Ispitivač ovjerava kategoriju B padobrancu koji ispunjava uslove propisane u Prilogu 7 ovog pravilnika.

Prava iz dozvole padobranca kategorije B

Član 64

- (1) Padobranac koji posjeduje dozvolu padobranca kategorije B može, pored prava da izvodi skokove iz dozvole padobranca kategorije A, da izvodi i:
 - 1) neograničen broj skokova u jednom danu;
 - 2) noćne skokove;
 - 3) skokove iz jedrilica i balona;
 - 4) vanaerodromske skokove na doskočište prečnika najmanje 100 metara;
 - 5) grupne figurne skokove u slobodnom padu (FS);
 - 6) skokove slobodnog stila (FF); i
 - 7) skokove sa kamerom.
- (2) Nosilac dozvole padobranca kategorije B može da koristi padobransku opremu bez sigurnosnog automata na rezervnom i/ili glavnom padobranu.
- (3) Nosilac dozvole padobranca kategorije B, opremljen rezervnom okruglom kupolom, može da izvodi skok na padobranskoj zoni pri najvećoj brzini vjetra od 7 metara u sekundi, odnosno 9 metara u sekundi, ako je opremljen rezervnom kupolom klase krilo.

Uslovi za sticanje dozvole padobranca kategorije C

Član 65

Padobranac koji je stekao dozvolu padobranca kategorije B ima pravo da pristupi provjeri osposobljenosti radi sticanja dozvole padobranca kategorije C, ako ispunjava uslove iz Priloga 7 ovog pravilnika.

Utvrđivanje osposobljenosti padobranca za sticanje dozvole padobranca kategorije C

Član 66

- (1) Provjeru uslova za sticanje dozvole padobranca kategorije C vrši Ispitivač uvidom u knjižicu evidencije skokova kandidata.
- (2) Ispitivač može, radi neposrednog utvrđivanja spremnosti kandidata, da zahtijeva od kandidata da izvrši skok sa određenim zadatkom, koji je u okvirima obuke koju je kandidat završio.
- (3) Ispitivač je dužan da dostavi Agenciji izvještaj da kandidat ispunjava uslove za sticanje dozvole padobranca kategorije C, sa datumom ovjeravanja kategorije C u dozvolu padobranca, u roku od 15 dana od dana izvršene ovjere.
- (4) Ispitivač ovjerava kategoriju C dozvole padobrancu koji ispunjava uslove iz Priloga 7 ovog pravilnika.

Prava iz dozvole padobranca kategorije C

Član 67

- (1) Padobranac koji posjeduje dozvolu padobranca kategorije C može, pored prava da izvodi skokove iz dozvole padobranca kategorije B, da izvodi i:
 - 1) vanaerodromske skokove na doskočište prečnika veličine najmanje 50 metara;
 - 2) skokove u posebnom odijelu za promjenu aerodinamike tijela (WS) prema uputstvima proizvođača;
 - 3) skokove na vodu; i
 - 4) sve vrste skokova u slobodnom padu ili pod kupolom padobrana.
- (2) Nosilac dozvole padobranca kategorije C, opremljen rezervnom okruglom kupolom, može da izvodi skok na padobranskoj zoni pri najvećoj brzini vjetra od 7 metara u sekundi, odnosno 9 metara u sekundi, ako je opremljen rezervnom kupolom klase krilo.

Uslovi za sticanje dozvole padobranca kategorije D

Član 68

Padobranac koji posjeduje dozvolu padobranca kategorije C najmanje godinu dana, ima pravo da pristupi provjeri osposobljenosti radi sticanja dozvole padobranca kategorije D, ako ispunjava uslove iz Priloga 7 ovog pravilnika.

Utvrđivanje osposobljenosti padobranca za sticanje dozvole padobranca kategorije D

Član 69

- (1) Provjeru uslova za sticanje dozvole padobranca kategorije D vrši Ispitivač uvidom u knjižicu evidencije skokova kandidata.
- (2) Ispitivač može, radi neposrednog utvrđivanja spremnosti kandidata, da zahtijeva od kandidata da izvrši skok sa određenim zadatkom, u okvirima obuke koju je kandidat završio.
- (3) Ispitivač je dužan da dostavi Agenciji izvještaj o ispunjavanju uslova kandidata za sticanje dozvole padobranca kategorije D, sa datumom ovjeravanja kategorije D u dozvolu padobranca, u roku od 15 dana od dana izvršene ovjere.
- (4) Ispitivač ovjerava kategoriju D dozvole padobrancu koji ispunjava uslove propisane u Prilogu 7 ovog pravilnika.

Prava iz dozvole padobranca kategorije D

Član 70

Padobranac koji posjeduje dozvolu padobranca kategorije D može, pored prava da izvodi skokove iz dozvole padobranca kategorije C, da izvodi:

- 1) vanaerodromske skokove bez ograničenja prečnika doskočišta;
- 2) skokove bez ograničenja u pogledu brzine vjetra.

Ograničenje, privremeno ukidanje i ukidanje dozvole padobranca

Član 71

- (1) Agencija će ukinuti ili privremeno ukinuti ili ograničiti korišćenje dozvole padobranca i/ili odgovarajuće ovlašćenje ako:
- 1) utvrdi da su uz zahtjev za izdavanje dozvole padobranca ili odgovarajućeg ovlašćenja podnesena falsifikovana dokumenta;
 - 2) utvrdi da su falsifikovani zapisi u knjižici padobranskih skokova;
 - 3) utvrdi da je falsifikovana strana dozvola padobranca;
 - 4) imalac dozvole ne ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom;
 - 5) se dokaže zloupotreba prilikom upotrebe dozvole padobranca i/ili odgovarajućeg ovlašćenja;
 - 6) imalac dozvole padobranca koristi prava stečena dozvolom ili odgovarajućim ovlašćenjem pod uticajem droga, alkohola ili drugih psihoaktivnih supstanci;
 - 7) imalac dozvole tokom izvođenja skokova vrši neprihvatljive manevre ili grubo krši primjenljive propise, ugrožavajući sigurnost vazdušnog saobraćaja, ljudi i imovine na zemlji.
- (2) Ukoliko se prilikom sprovođenja nadzora utvrdi da imalac dozvole padobranca ne ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom, Agencija će ukinuti ili privremeno ukinuti ili ograničiti korišćenje dozvole i/ili odgovarajućeg ovlašćenja i preduzeti i druge neophodne preventivne mjere u cilju zaštite sigurnosti vazdušnog saobraćaja.

IX. OVLAŠĆENJA PADOBRANCA

Vrste ovlašćenja

Član 72

- (1) U dozvolu padobranca Agencija može da upiše sljedeća ovlašćenja:
- 1) tandem padobranac,
 - 2) instruktor padobranstva,
 - 3) AFF instruktor padobranstva, i
 - 4) instruktor tandem padobranca.
- (2) Ovlašćenja iz stava 1 ovog člana izdaju se sa rokom važenja od četiri godine.
- (3) Uz zahtjev za sticanje ovlašćenja iz stava 1 ovog člana, kandidat prilaže potvrdu o završenoj obuci i potvrdu o uspješno položenom praktičnom ispitu za sticanje ovlašćenja za koje podnosi zahtjev za izdavanje.

Produženje roka važenja ovlašćenja padobranca

Član 73

Zahtjev za produženje roka važenja ovlašćenja podnosi se Agenciji najkasnije 90 dana prije isteka roka važenja ovlašćenja čije se produženje traži, na obrascu koji utvrđuje Agencija.

Ovlašćenje tandem padobranca

Član 74

- (1) Padobranac prije početka obuke za sticanje ovlašćenja tandem padobranac treba da:
- 1) ima najmanje 18 godina,
 - 2) posjeduje važeću dozvolu padobranca kategorije D, i
 - 3) ostvari najmanje 4 sata slobodnog pada.
- (2) Teorijska obuka za sticanje ovlašćenja tandem padobranac obuhvata sljedeće predmete:
- 1) tehnika izvođenja skoka tandem padobranom,
 - 2) poznavanje tandem padobrana, i
 - 3) prinudni postupci u vanrednim situacijama pri izvođenju skokova tandem padobranom.
- (3) Praktična obuka za sticanje ovlašćenja tandem padobranac obuhvata najmanje 12 skokova tandem padobranom sa instruktorom tandem padobranca u ulozi putnika.
- (4) Obuku za upis tipa tandem padobrana može da sprovodi instruktor tandem padobranca sa upisanim tipom tandem padobrana za koji sprovodi obuku.
- (5) Obuka za upis tipa tandem padobrana sastoji se od dva skoka sa instruktorom tandem padobranca u ulozi tandem putnika.
- (6) U knjižicu padobranskih skokova se upisuju sljedeći podaci:
- 1) datum obuke,
 - 2) tip tandem padobrana kojim se sprovodi obuka,
 - 3) ime i prezime i broj dozvole ovlašćenog lica koje je sproveo obuku, i
 - 4) potpis ovlašćenog lica koje je sproveo obuku.

Produženje roka važenja ovlašćenja tandem padobranca

Član 75

Za produženje roka važenja ovlašćenja tandem padobranac, kandidat treba, u periodu važenja ovog ovlašćenja, da izvrši najmanje 20 tandem skokova, od čega najmanje 5 tandem skokova u posljednjih 12 mjeseci prije isteka roka važenja ovlašćenja tandem padobranac.

Obnova roka važenja ovlašćenja tandem padobranca

Član 76

Uz zahtjev za obnovu roka važenja ovlašćenja tandem padobranac, kandidat prilaže dokaze da je:

- 1) u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja ovlašćenja, prisustvovao seminaru obnove znanja za instruktora tandem padobranca, i
- 2) u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja ovlašćenja, položio provjeru stručnosti za obnovu roka važenja ovlašćenja instruktor tandem padobranac sa ispitivačem.

Ovlašćenje instruktora padobranstva

Član 77

- (1) Prije početka obuke za sticanje ovlašćenja instruktora padobranstva, padobranac mora da:
- 1) ima najmanje 21 godinu,
 - 2) posjeduje važeću dozvolu padobranca kategorije D najmanje 12 mjeseci,
 - 3) ostvari najmanje 200 skokova sa zadržkom dužom od 30 sekundi,
 - 4) ostvari najmanje 50 skokova sa zadržkom dužom od 45 sekundi,
 - 5) ostvari najmanje 30 skokova sa zadržkom dužom od 60 sekundi,
 - 6) ostvari najmanje 20 vanaerodromskih skokova, i
 - 7) ostvari najmanje dva noćna skoka.
- (2) Teorijska obuka za sticanje ovlašćenja instruktora padobranstva obuhvata sljedeće predmete:
- 1) osnovna znanja o vaspitanju i obrazovanju (pedagogija),
 - 2) didaktiku i umijeće instruktora,
 - 3) psihologiju predavanja i učenja,
 - 4) metodiku osposobljavanja,
 - 5) organizaciju i sigurnost izvođenja padobranskih skokova, i
 - 6) ljudske mogućnosti i ograničenja.
- (3) Praktična obuka za sticanje ovlašćenja instruktora padobranstva obuhvata:
- 1) metodski čas iz teorijskih predmeta obuke padobranca-učenika,
 - 2) pripremu i rad sa kandidatom za sticanje dozvole padobranca kategorije A,
 - 3) organizaciju i izvođenje padobranskih skokova, i
 - 4) simulaciju postupka u slučaju nezgode ili nesreće.

Produženje roka važenja ovlašćenja instruktora padobranstva

Član 78

Uz zahtjev za produženje roka važenja ovlašćenja instruktora padobranstva kandidat prilaže:

- 1) potvrdu organizacije za obuku da je u periodu važenja ovlašćenja instruktora padobranstva nadzirao najmanje 50 skokova učenika padobranaca u ulozi instruktora padobranstva, ili
- 2) dokaz o prisustvovanju seminaru obnove znanja za instruktora padobranstva u periodu od 12 mjeseci prije isteka roka važenja ovlašćenja instruktora padobranstva i potvrdu da je položio provjeru stručnosti sa ispitivačem u periodu od 90 dana prije isteka roka važenja ovlašćenja instruktora padobranstva.

Obnova roka važenja ovlašćenja instruktora padobranstva

Član 79

Uz zahtjev za obnovu roka važenja ovlašćenja instruktora padobranstva kandidat prilaže:

- 1) dokaz da je, u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja ovlašćenja, prisustvovao seminaru obnove znanja za instruktora padobranstva ili AFF instruktora padobranstva, i
- 2) potvrdu da je, u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja ovlašćenja, položio provjeru stručnosti za obnovu roka važenja ovlašćenja instruktora padobranstva ili AFF instruktora padobranstva sa ispitivačem.

Ovlašćenje AFF instruktora padobranstva

Član 80

- (1) Pored uslova za sticanje ovlašćenja instruktora padobranstva iz člana 77 stav 1 ovog pravilnika, prije početka obuke za sticanje ovlašćenja AFF instruktora padobranstva, padobranac mora da:
- 1) ostvari najmanje 5 sati slobodnog pada, i
 - 2) postigne rezultat od najmanje 10 figura u jednom skoku u grupi od četiri padobranca ili osam figura u jednom skoku u grupi od osam padobranaca, u skladu s FAI pravilima za disciplinu grupnih figurinih skokova (FS).
- (2) Pored predmeta za sticanje ovlašćenja instruktora padobranstva iz člana 77 stav 2 ovog pravilnika, teorijska obuka za sticanje ovlašćenja AFF instruktora padobranstva obuhvata i sljedeće predmete:
- 1) prinudni postupci u vanrednim situacijama pri izvođenju AFF skokova padobranom, i
 - 2) tehnika i način izvođenja AFF skokova padobranom.
- (3) Pored praktične obuke za sticanje ovlašćenja instruktora padobranstva iz člana 77 stav 3 ovog pravilnika, praktična obuka za sticanje ovlašćenja AFF instruktora padobranstva obuhvata i najmanje 10 skokova sa AFF instruktorom padobranstva kao učenikom.

Produženje roka važenja ovlašćenja AFF instruktora padobranstva

Član 81

Uz zahtjev za produženje roka važenja ovlašćenja AFF instruktora padobranstva kandidat prilaže najmanje dva od sljedeća tri dokaza:

- 1) potvrdu da je u periodu važenja ovlašćenja AFF instruktora padobranstva ostvario najmanje 20 AFF skokova u ulozi AFF instruktora padobranstva, od čega najmanje 5 skokova u posljednjih 12 mjeseci prije isteka roka važenja ovlašćenja AFF instruktora padobranstva, ili
- 2) dokaz o prisustvovanju seminaru obnove znanja za AFF instruktora padobranstva u periodu od 12 mjeseci prije isteka roka važenja ovlašćenja AFF instruktora padobranstva, ili
- 3) potvrdu da je položio provjeru stručnosti za produženje roka važenja ovlašćenja AFF instruktora padobranstva sa ispitivačem u periodu od 90 dana prije isteka roka važenja ovlašćenja AFF instruktora padobranstva.

Obnova roka važenja ovlašćenja AFF instruktora padobranstva

Član 82

Uz zahtjev za obnovu roka važenja ovlašćenja instruktora padobranstva kandidat prilaže:

- 1) dokaz da je, u periodu od 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja ovlašćenja, prisustvovao seminaru obnove znanja za instruktora padobranstva ili AFF instruktora padobranstva, i
- 2) potvrdu da je, u periodu od 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja ovlašćenja, položio provjeru stručnosti za obnovu važenja ovlašćenja instruktor padobranstva ili AFF instruktor padobranstva sa ispitivačem.

Ovlašćenje instruktora tandem padobranca

Član 83

- (1) Prije početka obuke za sticanje ovlašćenja instruktora tandem padobranca, padobranac mora da:
 - 1) posjeduje dozvolu padobranca u koju je upisano važeće ovlašćenje instruktora padobranstva, i
 - 2) ostvari najmanje 300 skokova tandem padobranom.
- (2) Praktična obuka za sticanje ovlašćenja instruktora tandem padobranca obuhvata:
 - 1) pripremu i rad sa kandidatom za sticanje ovlašćenja tandem padobranac,
 - 2) organizaciju i izvršenje tandem skoka, i
 - 3) simulaciju postupka u slučaju nezgode ili nesreće.
- (3) Instruktor tandem padobranca može da upiše tip tandem padobrana u svoju knjižicu padobranskih skokova po principu samoosposobljavanja na osnovu dokumentacije proizvođača tipa tandem padobrana i izvođenjem dva skoka sa tandem padobrancem u ulozi tandem putnika.

Produženje roka važenja ovlašćenja instruktora tandem padobranca

Član 84

Uz zahtjev za produženje roka važenja ovlašćenja instruktora tandem padobranca kandidat prilaže:

- 1) dokaz da je, u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za produženje roka važenja ovlašćenja, prisustvovao seminaru obnove znanja instruktora padobranstva, i
- 2) potvrdu da je, u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za produženje roka važenja ovlašćenja, položio provjeru stručnosti za produženje roka važenja ovlašćenja.

Obnova roka važenja ovlašćenja instruktora tandem padobranca

Član 85

Uz zahtjev za obnovu roka važenja ovlašćenja instruktor tandem padobranca kandidat prilaže:

- 1) dokaz da je, u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja ovlašćenja, prisustvovao seminaru obnove znanja za instruktora, i
- 2) potvrdu da je, u periodu 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za obnovu roka važenja ovlašćenja, položio provjeru stručnosti za obnovu roka važenja ovlašćenja instruktor tandem padobranac.

Seminar obnove znanja

Član 86

- (1) Seminar obnove znanja instruktora, AFF instruktora i instruktora tandem padobranca realizuje ovlašćena organizacija za obuku.
- (2) Seminar obnove znanja ne može da traje kraće od šest školskih časova i treba da obuhvati najmanje sljedeće cjeline:
 - 1) sigurnost izvođenja skokova, i
 - 2) metodiku padobranskog osposobljavanja.
- (3) Organizacija za obuku, nakon sprovedenog seminara obnove znanja, svakom učesniku seminara izdaje potvrdu o prisustvovanju seminaru.

X. OVLAŠĆENJA KOJA SE UPISUJU U KNJIŽICU PADOBRANSKIH SKOKOVA

Vrste ovlašćenja koja se upisuju u knjižicu padobranskih skokova

Član 87

Imaocu dozvole padobranca koji uspješno završi obuku, instruktor koji je realizovao obuku ili rukovodilac organizacije za obuku u kojoj je obuka realizovana može u knjižicu padobranskih skokova da upiše sljedeća ovlašćenja:

- 1) Ovlašćenje za skokove u vodu;
- 2) Ovlašćenje za skokove sa opremom za promjenu aerodinamike tijela;
- 3) Ovlašćenje za „slobodno letenje“;
- 4) Ovlašćenje za grupne skokove padobranaca otvorenim kupolama (CF);
- 5) Ovlašćenje za skokove sa kupolama visokih performansi;
- 6) Ovlašćenje za izvođenje takmičarskih skokova na cilj;
- 7) Ovlašćenje za izvođenje takmičarskih figurativnih skokova;
- 8) Ovlašćenje za grupne skokove padobranaca u slobodnom padu (FS);
- 9) Ovlašćenje za izvođenje vanaerodromskih skokova na terene sa preprekama u okolini;
- 10) Ovlašćenje za izvođenje skokova upotrebom različitih rekvizita;
- 11) Ovlašćenje za izvođenje skokova u posebnoj odijelu za promjenu aerodinamike tijela (WS).

XI. AUTORIZACIJE

Autorizacija ispitivača

Član 88

- (1) Za ispitivača padobranaca Agencija može da autorizuje lice:
 - 1) koje posjeduje dozvolu padobranca i važeće ovlašćenje najmanje jednako dozvoli i ovlašćenju za koje traži odobrenje za sprovođenje provjere stručnosti;
 - 2) koje ispunjava uslove iz Priloga 8 ovog pravilnika, i
 - 3) za koje utvrdi da nije bilo prekršajno kažnjavano u oblasti vazdušnog saobraćaja.

- (2) Autorizaciju ispitivača izdaje Agencija sa rokom važenja od četiri godine.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, Agencija može da formira komisiju za procjenjivanje uslova za izdavanje privremene autorizacije ispitivača kandidatu koji ne ispunjava uslov iz stava 1 tačka 1 ovog člana, ako nema drugih ispitivača.
- (4) Privremena autorizacija iz stava 3 ovog člana važi do ispunjenja uslova iz stava 1 tačka 1 ovog člana, a najduže šest mjeseci.
- (5) Agencija ukida autorizaciju ispitivača ako utvrdi da ispitivač ne realizuje provjere na propisani način, kao i da ne vodi administraciju provjera i izvještavanje o sprovedenim provjerama na propisani način.

Autorizacija padobranca-učenika

Član 89

- (1) Autorizaciju padobranca-učenika izdaje Organizacija za obuku licu koje je upisano u Registar obuka padobranaca-učenika, koji vodi organizacija za obuku.
- (2) Autorizaciju padobranca-učenika Organizacija za obuku izdaje na obrascu koji se utvrđuje u priručniku organizacije za obuku.

XII. ORGANIZACIJA ZA OBUKU

Ovlašćenje organizacije za obuku

Član 90

- (1) Organizacija za obuku sprovodi obuku u skladu sa obimom i uslovima utvrđenim u Ovlašćenju organizacije za obuku i primjenjivim propisima.
- (2) Zahtjev za izdavanje ili izmjenu Ovlašćenja organizacije za obuku podnosi se Agenciji na obrascu koji utvrđuje Agencija.
- (3) Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana prilažu se:
 - 1) priručnik organizacije,
 - 2) program obuke,
 - 3) biografija odgovornog rukovodioca,
 - 4) biografija i relevantne kvalifikacije rukovodioca obuke,
 - 5) dozvola za rad radio stanice, ako je primjenjivo, i
 - 6) polisa osiguranja za odgovornost za štetu nanесenu trećim licima, u skladu sa zakonom, ako je primjenjivo.
- (4) Ako Agencija utvrdi da su ispunjeni uslovi za izdavanje Ovlašćenja organizacije za obuku, izdaje Ovlašćenje organizacije za obuku sa neograničenim rokom važenja.
- (5) Ovlašćenje organizacije za obuku izdaje se na obrascu koji je dat u Prilogu 9 ovog pravilnika.

Promjena podataka

Član 91

- (1) Organizacija za obuku obavještava Agenciju o promjeni podataka upisanih u Ovlašćenju organizacije za obuku ili promjeni koja utiče na Ovlašćenje organizacije za obuku u skladu sa obimom i uslovima utvrđenim u Ovlašćenju organizacije za obuku, u roku od 30 dana prije planirane promjene podataka.
- (2) Organizacija za obuku može da realizuje obuku tokom trajanja postupka odobravanja promjene pod uslovima koje odredi Agencija.

Rukovodeća struktura i nastavno osoblje organizacije za obuku

Član 92

- (1) Rukovodeću strukturu Organizacije za obuku čini odgovorni rukovodilac i rukovodilac obuke, koji mogu da budu isto lice.
- (2) Organizacija za obuku raspolaže odgovarajućim osobljem za realizaciju obuke uključujući najmanje jednog padobranca sa važećim ovlašćenjem instruktora, AFF instruktora ili instruktora tandem padobranca.
- (3) Instruktori teorijske i praktične obuke realizuju obuku u skladu sa odobrenim programom obuke, odobrenim priručnikom organizacije za obuku i primjenjivim propisima.

Odgovorni rukovodilac

Član 93

Odgovorni rukovodilac Organizacije za obuku je odgovoran za obezbjeđivanje dovoljnih finansijskih i drugih sredstava za realizaciju obuke prema odobrenim priručnicima.

Rukovodilac obuke

Član 94

- (1) Rukovodilac obuke mora da:
 - 1) posjeduje ili je najmanje tri godine posjedovao dozvolu padobranca i ovlašćenje instruktora, kao i odgovarajuća važeća ovlašćenja upisana u dozvolu padobranca i/ili ovlašćenja upisana u knjižicu padobranskih skokova, koja su potrebna za sprovođenje obuke, u skladu sa Ovlašćenjem organizacije za obuku, i
 - 2) u provjeri, koju realizuje Agencija, pokaže poznavanje primjenjivih propisa, priručnika organizacije za obuku i programa obuke.
- (2) Rukovodilac obuke je odgovoran za:
 - 1) rukovođenje i sprovođenje obuke u skladu sa priručnikom organizacije za obuku, programom obuke koji odobrava Agencija, kao i primjenjivim propisima,
 - 2) integraciju teorijske i praktične obuke,
 - 3) nadzor napredovanja pojedinog učenika,
 - 4) sprovođenje teorijskog ispita, i
 - 5) kontinuiranu usaglašenost sa primjenjivim propisima obuke za koje je odobren.

Instruktori teorijske obuke

Član 95

Teorijsku obuku sprovodi lice koje posjeduje odgovarajuće:

- 1) praktično iskustvo u vazduhoplovstvu u području relevantnom za obuku i koje:

- je završilo seminar obnove znanja za instruktora padobranstva/letenja,
 - posjeduje ovlaštenje instruktor padobranstva/letenja,
 - je završilo kurs iz pedagogije ili psihologije, ili
 - posjeduje zvanje učitelja, nastavnika ili profesora;
- ili
- 2) teorijsko znanje potrebno za sprovođenje obuke.

Instruktori praktične obuke

Član 96

Lica koja sprovode praktičnu obuku posjeduju dozvole padobranca, ovlaštenja upisana u dozvolu padobranca i/ili ovlaštenja upisana u knjižicu padobranskih skokova.

Priručnik organizacije za obuku

Član 97

- (1) Priručnik organizacije za obuku sadrži:
- 1) izjavu odgovornog rukovodioca organizacije za obuku,
 - 2) procedure izmjena i dopuna priručnika organizacije za obuku,
 - 3) imena, prezimena i zvanja rukovodećih lica,
 - 4) organizacionu strukturu s prikazom linija odgovornosti,
 - 5) opis infrastrukture,
 - 6) popis opreme i nastavnih sredstava, i
 - 7) procedure organizacije za obuku kojima su utvrđeni način i uslovi sprovođenja obuke.
- (2) Odgovorni rukovodilac organizacije za obuku svojim potpisom ovjerava izjavu iz stava 1 tačka 1 ovog člana, kojom potvrđuje da je priručnik organizacije za obuku usklađen sa primjenjivim propisima i da je upoznat sa sadržajem priručnika, kao i svojim odgovornostima.
- (3) Procedure organizacije za obuku, kojima su utvrđeni način i uslovi sprovođenja obuke, obuhvataju najmanje sljedeće:
- 1) upis i preduslove za obuku,
 - 2) vođenje registra obuke,
 - 3) vođenje dosijea padobranaca-učenika,
 - 4) praćenje obuke i napredovanja padobranaca-učenika,
 - 5) sprovođenje teorijskog ispita,
 - 6) izdavanje potvrde o završenoj obuci,
 - 7) izbor padobrana prikladnih za sprovođenje obuke,
 - 8) izbor i kontrola lokacija prikladnih za sprovođenje obuke,
 - 9) vođenje dosijea rukovodećih lica,
 - 10) vođenje dosijea lica za obuku,
 - 11) nadzor kontinuirane usklađenosti sa primjenjivim zahtjevima,
 - 12) izvještavanje o obuci, i
 - 13) čuvanje zapisa.
- (4) Priručnik organizacije za obuku dostavlja se Agenciji koja donosi akt o njegovom prihvatanju, ako utvrdi da je usaglašen sa primjenjivim propisima.
- (5) Organizacija za obuku je dužna da kontinuirano održava usaglašenost priručnika organizacije za obuku sa primjenjivim propisima.
- (6) Priručnik organizacije za obuku je dostupan rukovodećim licima, licima koja sprovode obuku i padobrancima-učenicima.

Program obuke padobranaca

Član 98

- (1) Organizacija za obuku sprovodi obuku kandidata za sticanje dozvole padobranca ili odgovarajućeg ovlaštenja po Programu obuke, koji sadrži plan teorijske i praktične obuke.
- (2) Program obuke sadrži informacije i uputstva licima uključenim u obuku, a najmanje sljedeće:
- 1) izjavu odgovornog rukovodioca organizacije za obuku,
 - 2) procedure izmjena i dopuna programa obuke,
 - 3) cilj i zadatke obuke,
 - 4) didaktičko metodička uputstva,
 - 5) popis stručne literature koja se koristi tokom obuke,
 - 6) opremu za komunikaciju, i
 - 7) razradu obuke.
- (3) Odgovorni rukovodilac organizacije za obuku potpisom ovjerava izjavu kojom potvrđuje da je program obuke usklađen sa primjenjivim propisima i da će se obuka realizovati u skladu sa odobrenim programom obuke.
- (4) Razrada teorijske obuke obuhvata, najmanje, detaljnu razradu nastavnih cjelina u skladu sa primjenjivim propisima i razradu časova po pojedinoj nastavnoj cjelini.
- (5) Razrada praktične obuke obuhvata detaljnu razradu praktičnih vježbi.
- (6) Detaljna razrada praktičnih vježbi iz stava 5 ovog člana obuhvata najmanje sljedeće:
- 1) razradu skokova,
 - 2) zadatak vježbe,
 - 3) elemente vježbe,
 - 4) način izvođenja vježbe,
 - 5) meteorološke uslove za izvođenje vježbe, i
 - 6) ocjenu uspješnosti savladavanja vježbe.
- (7) Program obuke odobrava Agencija.
- (8) Organizacija za obuku kontinuirano održava usaglašenost programa obuke sa primjenjivim propisima.
- (9) Program obuke je dostupan svim licima uključenim u obuku.

Prostorije za realizaciju obuke

Član 99

- (1) Organizacija za obuku obezbjeđuje infrastrukturu, opremu i nastavna sredstva potrebna za sprovođenje obuke, što uključuje odgovarajući prostor za:
 - 1) sprovođenje teorijske obuke,
 - 2) rukovodeća lica i lica koja sprovode obuku, i
 - 3) spremanje padobrana, kao i druge opreme koja se koristi za obuku.
- (2) Prostor za sprovođenje teorijske obuke je adekvatan broju učenika i prikladan za korišćenje opreme i nastavnih sredstava koja se koriste u obuci.
- (3) Literatura potrebna za teorijsku i praktičnu obuku je dostupna svim licima uključenim u obuku.
- (4) Organizacija za obuku treba da procijeni potrebu i da obezbijedi, ako je potrebno, prikladnu opremu za komunikaciju između lica tokom obavljanja skokova.

Oprema za sprovođenje obuke

Član 100

- (1) Organizacija za obuku posjeduje sljedeću opremu za sprovođenje obuke:
 - 1) padobranski komplet za obuku;
 - 2) sigurnosni aparat;
 - 3) zaštitnu kacigu i naočare;
 - 4) padobranski visinomjer;
 - 5) skicu ili snimak aerodroma/letilišta iz vazduha (foto ili video materijal);
 - 6) pokazivač pravca i jačine vjetra;
 - 7) instrument za mjerenje brzine vjetra;
 - 8) radio stanicu za komunikaciju sa posadom vazduhoplova;
 - 9) vazduhoplov ili maketu vazduhoplova;
 - 10) vertikalni i horizontalni trenažer – sistem veza;
 - 11) durbin ili dvogled; i
 - 12) komplet prve pomoći.
- (2) Osim opreme iz stava 1 ovog člana, Organizacija za obuku posjeduje zbirku važećih vazduhoplovnih propisa, odgovarajuću literaturu, video materijal za realizaciju pojedinih elemenata obuke sa vanrednim postupcima, uputstva za korišćenje tipova vazduhoplova iz kojih se izvode skokovi, kao i uputstva za eksploataciju padobrana i automata koji se koriste pri izvođenju skoka.

Sistem praćenja obuke i napretka padobranca-učenika

Član 101

- (1) Organizacija za obuku uspostavlja sistem praćenja teorijske i praktične obuke, kao i sistem napredovanja učenika.
- (2) Organizacija za obuku obezbjeđuje da je instruktor upoznat sa statusom teorijske i praktične obuke padobranca-učenika, kao i statusom napredovanja učenika.
- (3) Instruktor ne može da započne obuku padobranca-učenika prije nego što se upozna sa statusom teorijske i praktične obuke padobranca-učenika, kao i statusom napredovanja padobranca-učenika.

Obuka sprovedena u drugoj organizaciji

Član 102

Obuka padobranca-učenika koji je započeo obuku u nekoj drugoj organizaciji za obuku padobranaca sprovodi se prema razlici programa obuke, koju je shodno proceduri utvrdila organizacija za obuku u kojoj se nastavlja obuka.

Vođenje dokumentacije

Član 103

- (1) Organizacija za obuku uspostavlja sistem vođenja dokumentacije koja se sastoji od najmanje sljedećeg:
 - 1) dosijea rukovodećih lica i instruktora,
 - 2) dosijea učenika,
 - 3) registra obuke učenika,
 - 4) potvrda o završenoj obuci, i
 - 5) izvještaja o obuci.
- (2) Organizacija za obuku može da vodi dokumentaciju iz stava 1 ovog člana u pisanom i/ili elektronskom obliku.

Personalni dosije rukovodećih lica i instruktora

Član 104

Personalni dosije rukovodećih lica i instruktora sadrži: lične podatke, dokaze o potrebnim kvalifikacijama i ugovor o angažovanju.

Personalni dosije padobranca-učenika

Član 105

Personalni dosije padobranca-učenika sadrži:

- 1) redni broj padobranca-učenika u registru,
- 2) lične podatke padobranca-učenika,
- 3) kopiju uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti,
- 4) ugovor o obuci,
- 5) pisanu saglasnost roditelja odnosno staratelja, ako je padobranac-učenik maloljetan,
- 6) razliku programa obuke, ako je primjenjivo,

- 7) podatke o praćenju teorijske i praktične obuke, kao i procjenu napredovanja učenika,
- 8) dokaz o sprovedenom teorijskom ispitu, i
- 9) potvrdu o završenoj obuci.

Registar obuke

Član 106

Registar obuke padobranca-učenika sadrži:

- 1) redni broj padobranca-učenika u registru,
- 2) obuku koja se realizuje,
- 3) datum početka obuke,
- 4) datum završetka obuke, i
- 5) datum početka i završetka skakanja pod nadzorom organizacije za obuku nakon završene obuke.

Izveštavanje o aktivnostima organizacije za obuku

Član 107

Organizacija za obuku, najkasnije do 01. marta tekuće godine, dostavlja Agenciji izvještaj za prethodnu godinu o ukupnom broju:

- 1) padobranaca-učenika koji su započeli obuku
- 2) padobranaca-učenika koji nisu završili obuku
- 3) padobranaca-učenika koji su završili obuku, i
- 4) skokova koje su padobranci-učenici ostvarili.

Čuvanje dokumentacije o sprovedenoj obuci

Član 108

- (1) Organizacija za obuku uspostavlja sistem čuvanja dokumentacije koji omogućava dostupnost podataka u razumnom vremenu, zaštitu od oštećenja, neovlašćene izmjene i krađe i uspostavlja sigurnosni sistem zapisa (back-up) za dokumentaciju u elektronskom obliku.
- (2) Dokumentacija o sprovedenoj obuci kandidata za sticanje dozvole padobranca ili odgovarajućeg ovlašćenja čuva se najmanje pet godina.

Nadzor rada organizacije za obuku

Član 109

Organizacija za obuku omogućava Agenciji pristup infrastrukturi, padobranima, opremi, nastavnim sredstvima, dokumentima, zapisima i drugim podacima relevantnim za obuku koje organizacija realizuje, radi utvrđivanja kontinuirane usklađenosti sa zahtjevima propisanim ovim pravilnikom.

Otklanjanje nalaza

Član 110

- (1) Agencija organizaciji za obuku utvrđuje nalaz nivoa 1 ako:
 - 1) utvrdi značajnu neusaglašenost koja ugrožava sigurnost vazdušnog saobraćaja ili može da izazove ugrožavanje sigurnosti vazdušnog saobraćaja,
 - 2) utvrdi da Organizacija za obuku ne sprovodi obuku na način utvrđen prihvaćenim priručnikom ili u skladu sa odobrenim Programom obuke;
 - 3) utvrdi da su za sticanje ili održavanje važenja Ovlašćenja organizacije za obuku podneseni netačni, neistiniti ili falsifikovani dokazi, ili
 - 4) nije omogućeno obavljanje inspeksijskog nadzora od strane Agencije tokom normalnih radnih sati nakon dva uzastopna pisana obavještenja dostavljena organizaciji za obuku o namjeravanoj inspekciji.
- (2) Agencija organizaciji za obuku utvrđuje nalaz nivoa 2 za sve ostale utvrđene neusklađenosti.
- (3) Ako je organizaciji za obuku izdat nalaz nivoa 1, Agencija će ukinuti, privremeno ukinuti ili ograničiti Ovlašćenje organizacije za obuku.
- (4) U slučaju privremenog ukidanja ili ukidanja Ovlašćenja organizacije za obuku, organizacija za obuku je dužna da Ovlašćenje organizacije za obuku vrati Agenciji.
- (5) Ukoliko je organizaciji za obuku izdat nalaz nivoa 2, organizacija za obuku, u roku koji odredi Agencija, vrši analizu uzroka nastanka utvrđenih nalaza i predlaže plan odgovarajućih korektivnih akcija za otklanjanje i sprečavanje ponovnog pojavljivanja nalaza, koji odobrava Agencija i sprovodi planirane i odobrene korektivne akcije.
- (6) Rok za otklanjanje nalaza nivoa 2 ne može biti duži od tri mjeseca.
- (7) Izuzetno od stava 6 ovog člana, Agencija može, na zahtjev i uz prihvatljivo obrazloženje organizacije za obuku, da produži rok za otklanjanje nalaza nivoa 2 na najduže tri mjeseca.
- (8) Ukoliko se nalaz nivoa 2 ne otkloni u roku koji je odredila Agencija, nalaz novoa 2 postaje nalaz nivoa 1.

Privremeno ukidanje Ovlašćenja organizacije za obuku

Član 111

- (1) Privremeno ukidanje (suspenzija) Ovlašćenja organizacije za obuku traje najduže šest mjeseci od dana dostavljanja rješenja o privremenom ukidanju Ovlašćenja organizacije za obuku.
- (2) Za vrijeme trajanja suspenzije Ovlašćenja organizacije za obuku, Organizacija ne može da realizuje obuku padobranaca.
- (3) Suspenzija Ovlašćenja organizacije za obuku prestaje:
 - 1) donošenjem rješenja o ukidanju suspenzije, ukoliko je Organizacija za obuku otklonila konstatovane neusaglašenosti prije isteka roka trajanja suspenzije; ili
 - 2) donošenjem rješenja o trajnom ukidanju Ovlašćenja organizacije za obuku, ukoliko Organizacija za obuku ne otkloni konstatovane neusaglašenosti do isteka roka trajanja suspenzije Ovlašćenja.

Ukidanje Ovlašćenja organizacije za obuku

Član 112

Agencija donosi rješenje o ukidanju Ovlašćenja organizacije za obuku ako:

- 1) Organizacija za obuku do isteka roka trajanja privremenog ukidanja (suspenzije) Ovlašćenja organizacije za obuku ne otkloni konstatovane neusaglašenosti; ili
- 2) utvrdi da su za sticanje ili održavanje važenja Ovlašćenja organizacije za obuku podneseni netačni, neistiniti ili falsifikovani dokazi; ili
- 3) utvrdi da je zloupotrijebljeno Ovlašćenje organizacije za obuku.

XIII. ZAVRŠNE ODREDBE

Prestanak važenja

Član 113

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o uslovima i načinu upotrebe padobrana („Službeni list CG“, br. 3/14, 43/14 i 73/19).

Stupanje na snagu

Član 114

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-040/21-1381/10
Podgorica, 13.04.2022. godine

Direktor,
Zoran Maksimović, s.r.

Obrazac knjižice održavanja sistema veza i ranca

KNJIŽICA ODRŽAVANJA SISTEMA VEZA I RANCA <i>Harness/Container</i> <i>Maintenance Booklet</i>		Podaci o izvršenim tehničkim pregledima <i>Technical control</i>
Proizvođač i tip sistema veza i ranca <i>Manufacturer and type of harness/container</i>		
Tehnički standard proizvodnje <i>Technical standard</i>		
Serijski broj <i>Serial number</i>		
Godina i mjesec proizvodnje <i>Year and month of production</i>		Podaci o izvršenim popravkama i prepravkama <i>Repairs and modifications</i>
Podaci o vlasniku <i>Owner data</i>		
Knjižicu izdao <i>Booklet issued by</i>		

Obrazac knjižice održavanja rezervne i kupole za spašavanje

KNJIŽICA ODRŽAVANJA REZERVNE I KUPOLE ZA SPAŠAVANJE <i>Reserve and Emergency Canopy</i> <i>Maintenance Booklet</i>		Podaci o izvršenim tehničkim pregledima <i>Technical control</i>	
Proizvođač i tip sistema veza i ranca <i>Manufacturer and type of harness/container</i>			
Tehnički standard proizvodnje <i>Technical standard</i>			
Serijski broj <i>Serial number</i>			
Godina i mjesec proizvodnje <i>Year and month of production</i>		Podaci o izvršenim popravkama i prepravkama <i>Repairs and modifications</i>	
Podaci o vlasniku <i>Owner data</i>			
Knjižicu izdao <i>Booklet issued by</i>			
		Podaci o otvaranju u cilju spašavanja <i>Emergency usage</i>	
		Podaci o pakovanju (ciklus pakovanja 12 mjeseci) <i>Repacking data (repack cycle 12 months)</i>	
		Datum <i>Date</i>	Pakovao <i>Packed by</i>

Obrazac knjižice održavanja glavne kupole i knjižice održavanja sistema veza i ranca

KNIŽICA ODRŽAVANJA GLAVNE KUPOLE Main Canopy Maintenance Booklet		KNIŽICA ODRŽAVANJA SISTEMA VEZA I RANCA Harness/Container Maintenance Booklet	
Proizvođač i tip sistema veza i ranca Manufacturer and type of harness/container		Proizvođač i tip sistema veza i ranca Manufacturer and type of harness/container	
Tehnički standard proizvodnje Technical standard		Tehnički standard proizvodnje Technical standard	
Serijski broj Serial number		Serijski broj Serial number	
Godina i mjesec proizvodnje Year and month of production		Godina i mjesec proizvodnje Year and month of production	
Podaci o vlasniku Owner data		Podaci o vlasniku Owner data	
Knjižicu izdao Booklet issued by		Knjižicu izdao Booklet issued by	

Obrazac potvrde pakera padobrana

Montenegro Civil Aviation Agency Cma Gora Agencija za civilno vazduhoplovstvo PARACHUTE RIGGER LICENCE POTVRDA PAKERA PADOBRANA This licence is issued in accordance with Montenegro Law on Air Transport Ova dozvola je izdata u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju FOA-FRM-PR	I	State of issue / Država izdavalac MONTENEGRO / CRNA GORA	
	III	Licence Number / Broj dozvole ME.PR.XXXX	
	IV	Last and first name of holder / Prezime i ime nosioca dozvole	
	IVa	Date of birth (dd/mm/yyyy) / Datum rođenja dd/mm/yyyy	
	XIV	Place of birth / Mesto rođenja	
	V	Address of holder (street, town, postal code) / Adresa nosioca (ulica, grad, pošta)	
	VI	Nationality / Nacionalnost	
	VII	Signature of holder / Potpis nosioca	
	VIII	Issuing authority / Organi izdavalac Montenegro Civil Aviation Agency / Agencija za civilno vazduhoplovstvo	
	X	Date / Datum dd/mm/yyyy	Signature of issuing officer / Potpis izdavalca
	XI	Seal or stamp of issuing competent authority / Pečat ili žig nadležnog organa izdavalca	

Obrazac potvrde glavnog pakera padobrana

Montenegro Civil Aviation Agency Crna Gora Agencija za civilno vazduhoplovstvo MASTER PARACHUTE RIGGER LICENCE POTVRDA GLAVNOG PAKERA PADOBRANA <i>This licence is issued in accordance with Montenegro Law on Air Transport</i> Ova dozvola je izdata u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju FOA-FRM-MPR		<table><tr><td>I</td><td colspan="2">State of issue / Država izdavalac MONTENEGRO / CRNA GORA</td></tr><tr><td>III</td><td colspan="2">Licence number / Broj dozvole ME.MPR.XXXX</td></tr><tr><td>IV</td><td colspan="2">Last name / Last name of holder / Prezime nosioca dozvole</td></tr><tr><td>IVa</td><td colspan="2">Date of birth (dd/mm/yyyy) / Datum rođenja dd/mm/yyyy</td></tr><tr><td>XIV</td><td colspan="2">Place of birth / Mesto rođenja</td></tr><tr><td>V</td><td colspan="2">Address of holder (street, town, postal code) / Adresa nosioca (ulica, grad, pošta)</td></tr><tr><td>VI</td><td colspan="2">Nationality / Državljanstvo</td></tr><tr><td>VII</td><td colspan="2">Signature of holder / Potpis nosioca</td></tr><tr><td>VIII</td><td colspan="2">Issuing authority / Organi izdavalac Montenegro Civil Aviation Agency / Agencija za civilno vazduhoplovstvo</td></tr><tr><td>X</td><td>Date / Datum dd/mm/yyyy</td><td>Signature/Issuing officer / Potpis izdavalca</td></tr><tr><td>XI</td><td colspan="2">Seal or stamp of issuing competent authority / Pečat ili štampatilište nadležnog organa izdavalca</td></tr></table>	I	State of issue / Država izdavalac MONTENEGRO / CRNA GORA		III	Licence number / Broj dozvole ME.MPR.XXXX		IV	Last name / Last name of holder / Prezime nosioca dozvole		IVa	Date of birth (dd/mm/yyyy) / Datum rođenja dd/mm/yyyy		XIV	Place of birth / Mesto rođenja		V	Address of holder (street, town, postal code) / Adresa nosioca (ulica, grad, pošta)		VI	Nationality / Državljanstvo		VII	Signature of holder / Potpis nosioca		VIII	Issuing authority / Organi izdavalac Montenegro Civil Aviation Agency / Agencija za civilno vazduhoplovstvo		X	Date / Datum dd/mm/yyyy	Signature/Issuing officer / Potpis izdavalca	XI	Seal or stamp of issuing competent authority / Pečat ili štampatilište nadležnog organa izdavalca	
I	State of issue / Država izdavalac MONTENEGRO / CRNA GORA																																		
III	Licence number / Broj dozvole ME.MPR.XXXX																																		
IV	Last name / Last name of holder / Prezime nosioca dozvole																																		
IVa	Date of birth (dd/mm/yyyy) / Datum rođenja dd/mm/yyyy																																		
XIV	Place of birth / Mesto rođenja																																		
V	Address of holder (street, town, postal code) / Adresa nosioca (ulica, grad, pošta)																																		
VI	Nationality / Državljanstvo																																		
VII	Signature of holder / Potpis nosioca																																		
VIII	Issuing authority / Organi izdavalac Montenegro Civil Aviation Agency / Agencija za civilno vazduhoplovstvo																																		
X	Date / Datum dd/mm/yyyy	Signature/Issuing officer / Potpis izdavalca																																	
XI	Seal or stamp of issuing competent authority / Pečat ili štampatilište nadležnog organa izdavalca																																		

Obrazac dozvole padobranca

XII	License Category / Kategorija dozvole	
A	Date of issue / Datum izdavanja	dd/mm/yyyy
	Authorised person's signature / Potpis ovlaštenog lica	M.P. Stamp
B	Date of issue / Datum izdavanja	dd/mm/yyyy
	Authorised person's signature / Potpis ovlaštenog lica	
C	Date of issue / Datum izdavanja	dd/mm/yyyy
	Authorised person's signature / Potpis ovlaštenog lica	
D	Date of issue / Datum izdavanja	dd/mm/yyyy
	Authorised person's signature / Potpis ovlaštenog lica	

Montenegro
Civil Aviation Agency
Crna Gora
Agencija za civilno vazduhoplovstvo

PARACHUTE LICENCE
DOZVOLA PADOBRANCA

*This licence is issued in accordance with
Montenegro Law on Air Transport*

Ova dozvola je izdata u skladu sa
Zaконом о vazдушном саобраћају

FOA-FRM-PL

Licence No: ME.PL.0000

I	State of issue / Država izdavanja MONTENEGRO / CRNA GORA		
III	License Number / Broj dozvole ME.PL.xxxx		
IV	Last and first name of holder / Prezime i ime imaoца dozvole		
IVa	Date of birth (dd/mm/yyyy) / Datum rođenja dd/mm/yyyy		
XIV	Place of birth / Mjesto rođenja		
V	Address of holder (street, town, postal code) / Adresa imaoца (ulica, grad, poštanski broj)		
VI	Nationality / Državljanstvo		
VII	Signature of holder / Potpis imaoца		
VIII	Issuing authority / Organ koji izdaje dozvolu Montenegro Civil Aviation Agency / Agencija za civilno vazduhoplovstvo		
X	Date / Datum dd/mm/yyyy	Signature of issuing officer / Potpis ovlaštenog lica	
XI	Seal or stamp of issuing competent authority / Pečat ili štamp nadležnog organa koji izdaje dozvolu		

XII	Ratings / Ovlaštenja		
	Approval / Ovlaštenje	Date of issue / Datum izdavanja	Valid until / Rok važenja
T	Tandem parachute / Tandem padobranac	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
I	Instructor / Instruktor	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
AFF	AFF Instructor / AFF Instruktor	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
TI	Tandem Instructor / Instruktor tandem padobr.	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
E	Examiners / Ispitivač	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
Remarks and restrictions / Napomena i ograničenja			
None.			

Licence No: ME.PL.0000

	DOZVOLA PADOBRANCA		
	KATEGORIJE B	KATEGORIJE C	KATEGORIJE D
1.	posjedovati dozvolu padobranca kategorije A,	posjedovati dozvolu padobranca kategorije B,	posjedovati dozvolu padobranca kategorije C,
2.	ostvariti 50 skokova padobranom na slobodno,	ostvariti 200 skokova padobranom na slobodno,	ostvariti 500 skokova padobranom na slobodno, i
3.	ostvariti 30 minuta slobodnog pada, i	ostvariti 60 minuta slobodnog pada, i	ostvariti 180 minuta slobodnog pada, i
4.	ostvariti 10 grupnih figurinih skokova u slobodnom padu (FS) u grupi od četiri ili više padobranaca, ili izvesti komplet figura za najviše 20 sekundi, ili demonstrirati osnovne elemente slobodnog stila (FF) u slobodnom padu, i	ostvariti 20 grupnih figurinih skokova u slobodnom padu (FS) u grupi od četiri ili više padobranaca, ili izvesti komplet figura za najviše 16 sekundi, ili demonstrirati napredne elemente slobodnog stila (FF) u slobodnom padu i	položiti pisani teorijski ispit za sticanje dozvole padobranca kategorije D realizovan od strane ovlaštenog ispitivača
5.	položiti pisani teorijski ispit za sticanje dozvole padobranca kategorije B realizovan od strane ovlaštenog ispitivača	položiti pisani teorijski ispit za sticanje dozvole padobranca kategorije C realizovan od strane ovlaštenog ispitivača	

Tabela 1 – Uslovi za sticanje dozvole padobranca kategorije B, C i D

Pisani teorijski ispit za sticanje dozvole padobranca kategorije B, C i D iz Tabele 1 mora da sadrži pitanja iz sljedećih tema:

- 1) prinudni postupci u vanrednim situacijama
- 2) tehnike izvođenja skoka padobranom i
- 3) poznavanje padobrana, padobranske opreme i vazduhoplova.

Provjere	Sticanje dozvole padobranca klasičnom metodom osposobljavanja i ovlaštenja instruktora padobranstva	Sticanje dozvole padobranca AFF metodom osposobljavanja i AFF instruktora padobranstva	Ovlaštenje tandem pilot i instruktor tandem padobranac	Ovlaštenje stariji paker padobrana	Ovlaštenje glavni paker padobrana
Uslovi	važeće ovlaštenje instruktor padobranstva najmanje 4 godine, i	važeće ovlaštenje AFF instruktor padobranstva najmanje 4 godine, i	važeće ovlaštenje instruktor tandem padobranac najmanje 4 godine, i	važeće ovlaštenje stariji paker padobrana najmanje 2 godine, i	važeće ovlaštenje glavni paker padobrana najmanje 2 godine, i
	dostaviti potvrdu organizacije za osposobljavanje da je nadzirao najmanje 150 skokova učenika padobranaca u ulozi instruktora padobranstva.	najmanje 150 AFF skokova osposobljavanja učenika za sticanje dozvole padobranca	važeća potvrda o osposobljenosti za ispitivača tandem padobranca izdatu od strane proizvođača tandem padobrana za tip padobrana za koji traži ovlaštenje.	obaviti pakovanje najmanje 50 rezervnih ili padobrana za spašavanje.	obaviti najmanje 40 tehničkih pregleda padobrana, i
					obaviti pakovanje najmanje 100 rezervnih ili padobrana za spašavanje.

Tabela 2 – Uslovi za izdavanje autorizacije ispitivača

OBRAZAC OVLAŠĆENJA ORGANIZACIJE ZA OBUKU

Montenegro Civil Aviation Agency
Crna Gora Agencija za civilno vazduhoplovstvo

PARACHUTE APPROVED TRAINING CERTIFICATE
OVLAŠĆENJE ZA STRUČNO OSPOSoblJAVANJE PADOBRANACA

Certificate Number / Reference
Broj uvjerenja / Napomena **ME.NAT.XXXX**

Pursuant to Law of Air Transport („Official Gazette of Montenegro“ No. 30/12, 30/17 I 82/20) and subject to the conditions specified below, Montenegro Civil Aviation Agency hereby certifies / Shodno Zakonu o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“ broj 30/12, 30/17 I 82/20) i prema dolje navedenim uslovima, Agencija za civilno vazduhoplovstvo izdaje ovlašćenje

NAME

ADDRESS

as a certified training person with the privileges to provide training courses, as listed in the attached training course approval. / kao sertifikovano organizacija za osposobljavanje sa pravima sprovođenja kurseva obuke, kao što je navedeno u odobrenju kurseva obuke iz priloga.

Conditions: / Uslovi

This certificate is limited to the privileges and the scope of providing the training courses, as listed in the attached training course approval. / Ovo ovlašćenje je ograničeno na prava i obim pružanja kurseva obuke, kako je navedeno u odobrenju kurseva obuke iz priloga.

This certificate is valid whilst the approved organisation remains in compliance with applicable regulations. / Ovo ovlašćenje je važeće ako je organizacija za osposobljavanje usklađena sa primjenljivom regulativom.

Subject to compliance with the foregoing conditions, this shall remain valid unless the certificate has been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked. / U skladu sa gore pomenutim uslovima, ovo ovlašćenje će ostati važeće osim ukoliko je predato, zamijenjeno, ograničeno, suspendovano ili povučeno.

Date of issue: / Datum izdavanja: **dd/mm/yyyy**

Signed: / Potpis odgovornog lica:

Montenegro Civil Aviation Agency / Crna Gora Agencija za civilno vazduhoplovstvo

PARACHUTE APPROVED TRAINING CERTIFICATE
OVLAŠĆENJE ZA STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE PADOBRANACA

TRAINING COURSE APPROVAL
ODOBRENJE KURSEVA OBUKE

Attachment to ATO Certificate Number / Reference
Prilog uvjerenja broj / Napomena

ME.NAT.XXXX

Name

has obtained the privileges to provide and conduct the following training courses; / je stekla pravo sprovođenja sljedećih kurseva obuke:

Training course /
Kurs obuke

⁽¹⁾ *As indicated on the qualification certificate / kao što je u uvjerenju kvalifikacije.*

This training course approval is valid as long as: / Odobrenje kurseva obuke je važeće dok:

- a) *The certificate has not been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked; or / ovlašćenje nije predato, zamijenjeno, ograničeno, suspendovani ili povučeno; i*
- b) *all operations are conducted in compliance with applicable regulations, and, when relevant, with the procedures in the organisation's documentation as required. / se sve operacije sprovode u skladu sa primjenljivom regulativom i kada je odgovarajuće, sa procedurama i dokumentima organizacije.*

Date of issue: / Datum izdavanja: **dd/mm/yyyy**

Signed: / Potpis odgovornog lica:

Montenegro Civil Aviation Agency / Crna Gora Agencija za civilno vazduhoplovstvo